

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Natálie Šupíková

Dohled v notářské samosprávě

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Lenka Pítrová, CSc.

Katedra: Správní právo a správní věda

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 21.1.2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 130 272 znaků včetně mezer.

Natálie Šupíková

V Praze dne 21.1.2021

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat doc. JUDr. Lence Pítrové, CSc. za odborné vedení mé diplomové práce, její vlídný přístup a ochotu při zpracování této práce. Rovněž děkuji své rodině za veškerou podporu, které se mi dostalo během studia.

ÚVOD	1
VYMEZENÍ POJMŮ.....	4
1. Samospráva.....	6
1.1. Samospráva jako součást moci veřejné	6
1.2. Postavení samosprávy ve veřejné správě	7
1.3. Samospráva a její druhy.....	8
1.3.1. Územní samospráva	9
1.3.2. Profesionální samospráva	9
1.4. Veřejnoprávní korporace	12
1.4.1. Profesionální komory jakožto veřejnoprávní korporace	13
2. Notářská samospráva a její organizace	16
2.1. Notářské komory	17
2.1.1. Notářská komora České republiky	18
3. Obecná východiska správního dozoru, dohledu a kontroly	20
3.1. Pojem dozor a jeho fáze	20
3.2. Správní dozor nad notářskou samosprávou	22
3.3. Dohled	22
3.4. Finanční kontrola	23
4. Druhy dohledu v notářské samosprávě a jeho aspekty.....	24
4.1. Státní dohled v notářské samosprávě.....	24
4.2. Profesionální dohled v notářské samosprávě.....	26
4.2.1. Dohled vykonávaný Komorou	26
4.2.2. Dohled vykonávaný regionálními komorami.....	27
4.3. Dohled v rámci pozůstalostního řízení.....	27
4.4. Předmět kontrol a jejich provádění	28
4.5. Dohledové orgány a jejich činnost	29
4.6. Povinnost mlčenlivosti	30
4.7. Odmítnutí notáře podvolit se pokynům kontrolní komise	30
4.8. Výtka	31
4.9. Exkurz do právní úpravy dohledové činnosti v notářské samosprávě na Slovensku	33
5. Kárné řízení.....	35
5.1. Subjekty odpovědné za kárné provinění	35
5.2. Znaky kárného provinění	35
5.3. Kárné opatření.....	37
5.3.1. Kárná opatření ukládána notářům	37
5.3.2. Kárná opatření ukládána notářským kandidátům	38
5.3.3. Kárná opatření ukládána notářským koncipientům	38
5.3.4. Peněžité pokuty jako druh kárného opatření.....	39
5.4. Kárná žaloba	39
5.4.1. Kárný senát.....	39
5.4.2. Zahájení řízení	40
5.4.3. Průběh řízení	41
5.4.4. Rozhodnutí ve věci	42
5.4.5. Opravné prostředky	44
5.4.6. Zhlazení kárného postihu	46
6. Dohled v notářské samosprávě a opatření k nápravě de lege ferenda.....	48
ZÁVĚR	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	53
ABSTRAKT	60
KLÍČOVÁ SLOVA:.....	61
ABSTRACT	62
KEY WORDS.....	64

Úvod

Tato diplomová práce se věnuje tématu dohled v notářské samosprávě. Ačkoliv dohled není v notářské samosprávě novým institutem, domnívám se, že je stále aktuálním a důležitým zejména pro správné fungování notářského stavu. O jeho aktuálnosti se lze přesvědčit názorem řady notářů či novými usneseními Prezidia NKČR, která se přijímají. Významnost institutu dohledu obecně lze spatřovat v jeho benefitu, který přináší notářské samosprávě, pokud je dobře nastaven a prováděn. Dohled a zejména pochybení, v jeho průběhu zjištěná, jsou nosným podnětem pro NKČR, který vede ke zlepšení a zesouladění fungování celého notářského stavu.

Dohled lze stručně definovat jako porovnávání skutečného stavu se stavem žádoucím.¹ M. Kopecký definuje správní dozor jako činnost vykonavatelů veřejné správy, které byly na základě zákona pověřeny stanovenou působností, vůči nepodřízeným osobám. Tato činnost spočívá v pozorování a porovnávání stavu žádoucího se stavem skutečným, jeho hodnocení a v případě zjištěných nedostatků užití nápravných opatření.² Vzhledem k rozsáhlosti dozorčí a kontrolní činnosti rozlišuje pozitivní právo pojmy jako dozor, kontrola, inspekce či dohled, které jsou mnohdy zaměňovány a užívány nejednotně. V této práci budu užívat pojmy dohled a kontrola, tak jak je užívá NŘ v případě dohledových činností podřízených subjektů. V případě státního dozoru v notářské samosprávě bude užíván pojem dozor, neboť se svou povahou blíží ke správnímu dozoru. V této práci je dohled pojímán extenzivně, a proto práce pojednává nejen o fázi zjišťovací, ve které dochází k porovnávání stavu žádoucího se stavem skutečným, ale i o fázi nápravné, ve které, jsou ukládána v případě potřeby nápravná opatření.

Třebaže institut dohledu má velký vliv na fungování notářské samosprávy, není mu bohužel v literatuře věnována dostatečná pozornost. Stejně tak mu není, dle mého názoru, věnován dostatečný prostor mezi odbornou veřejností, zejména v odborných publikacích notářského stavu. Pro účely této práce jsou využívány dostupné zdroje, zejména odborná literatura, komentáře k jednotlivým právním předpisům, odborné články a významnou část zdrojů tvoří také judikatura vyšších soudů, jejichž rozhodnutí mnohdy upřesňují záměry zákonodárce. Za účelem dotvoření celkové představy o dohledové činnosti v notářském stavu byla oslovena řada notářů, díky nimž je možné tuto tematiku v práci lépe přiblížit.

¹ HÁCHA, Emil. [Dozor]. In WEYR, František. *Slovník veřejného práva československého*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. ISBN 80-902752-4-9, str. 458.

² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 203-215.

Cílem této práce je podat komplexní pohled na dohled v notářské samosprávě. Ačkoliv se téma týkající se notářství může na první pohled zdát jako občanskoprávní, tato práce se zaměřuje na pohled správněprávní. V této práci je kladen za cíl rozbor a popis rozdělení jednotlivých druhů dohledů, jejich porovnání, zkoumání způsobu provádění a v případě zjištěných pochybení, zmapování druhů opatření, které za tyto lze uložit, a to prostřednictvím kvalitativního výzkumu, jehož metoda je v této práci aplikována. V této práci je dále využívána analytická výzkumná metoda, na základě které je podrobně rozebrána právní úprava, odborné články, judikatura a další zdroje uvedené v diplomové práci. Pomocí metody komparativní je stručně srovnána právní úprava dohledové činnosti v notářské samosprávě v České republice a na Slovensku. V závěru je pomocí metody syntézy vytvořen souhrn poznatků, ke kterým jsem v průběhu práce dospěla. Nemělo by se však jednat o pouhý popis jednotlivých institutů, ale zároveň i o zaměření se na jejich vzájemnou provázanost, objektivnost při jejich aplikaci a funkčnost v jejich aktuální podobě. Ráda bych v diplomové práci poukázala na některé problémy, které lze spatřit v této problematice, a jejich možná řešení.

Pro ukotvení institutu dohledu v notářské samosprávě je první kapitola věnována institutu samosprávy obecně, ve které je kladen důraz zejména na samosprávu profesní, veřejnoprávní korporace a profesní komory pro lepší pochopení tohoto institutu v rámci samosprávy.

Druhá kapitola pojednává již o notářské samosprávě, jejím fungování, vnitřním členění a způsobech vedení. Ve stručnosti na začátku shrnuje vývoj notářského stavu a jeho přerod do dnešní podoby. Vzhledem k zaměření dohledu právě na notářskou samosprávu, je tato kapitola nedílnou součástí diplomové práce k pochopení hierarchie a vzájemného fungování mezi jednotlivými stupni v notářské samosprávě.

Třetí kapitola se zabývá obecnými východisky správního dozoru, dohledu a kontroly. Tato kapitola si klade za cíl popsat a rozebrat rozdíly mezi těmito pojmy, popsat jejich kategorie a zmapovat projevy státního dozoru nad výkonem notářské samosprávy. V této kapitole najdeme též druhy dozoru a jeho zásady.

Čtvrtá kapitola pojednává o jednotlivých druzích dohledu v notářské samosprávě. Obecně bychom tuto kapitolu mohli rozdělit do pomyslných dvou částí, z čehož první by se zabývala dohledem ze strany státu, kam by se extenzivním výkladem dal zařadit i dohled v rámci

pozůstalostního řízení vykonávaný soudy, a druhá část by byla věnována profesnímu dohledu, kam bychom zařadili dohled prováděný NKČR a regionálními komorami. Tato kapitola dále zkoumá předmět kontrol, jejich provádění, dohledové orgány a závěr této kapitoly je věnován výtce, která může být při dohledu udělena notáři v případě zjištěných drobných nedostatků v jeho činnosti.³

Pátá kapitola se věnuje kárnému řízení, které lze zahájit při zjištění závažného či opětovného porušení povinností.⁴ Tato kapitola je projevem extenzivního pojetí dohledu, neboť zkoumá následky, které mohou následovat po vykonaném dohledu. Je zde kladen důraz na aktivní legitimaci k tomuto řízení, jeho zásady, opatření, která mohou být v rámci tohoto řízení uložena, průběh samotného řízení, meritorní i nemeritorní rozhodnutí a opravné prostředky. Vyzdvížena jsou zde významná soudní rozhodnutí, která dotvářejí celkovou podobu kárného řízení.

Poslední šestá kapitola poukazuje na nedostatky a problematické aspekty v problematice dohledu v notářské samosprávě. Nabízí nástiny návrhů řešení *de lege ferenda*, které by tyto nedostatky mohly odstranit pro objektivnější fungování tohoto institutu.

³ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 240-241,

⁴ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 170-173,

Vymezení pojmů

Pro lepší uchopení diplomové práce na téma „dohled v notářské samosprávě“ zde vymezím důležité pojmy a instituty, se kterými diplomová práce pracuje, ale nevyčleňuje jim samostatné kapitoly.

Termíny, které bych zde ráda vymezila, jsou vnitřní a statutární předpisy, jelikož oba tyto předpisy jsou taktéž vydávány v rámci notářské samosprávy. **Vnitřní předpis** patří mezi abstraktní akty veřejné správy, kterým jsou vázány jen osoby či organizační jednotky podřízené na základě právně zakotveného vztahu podřízenosti vůči subjektu vydávající vnitřní předpis. Mezi vnitřní předpisy řadíme např. usnesení vlády s abstraktním obsahem, směrnice ministerstev a jiných ústředních správních úřadů, služební předpisy či v notářské samosprávě Usnesení prezidia Notářské komory České republiky apod. **Statutární předpis** je taktéž abstraktním aktem, kterým jsou samosprávné korporace oprávněny upravovat záležitosti, které jim byly svěřeny do samostatné působnosti. Jedná se o projev práva autonomní normotvorby a nelze jimi zasahovat do soukromoprávních vztahů. Na rozdíl od vnitřních předpisů, které jsou založeny na principu vztahu podřízenosti a nadřízenosti, jsou založeny na principu členství k určité obci – územněsprávnímu celku či profesní komoře.⁵ Co se týče samotné právní povahy předpisů profesních komor, názory jsou v této problematice velmi rozličné. Např. dle Sládečka se stavovské předpisy profesních komor neřadí mezi státem uznané prameny práva, na rozdíl od statutárních předpisů územní samosprávy. Naopak je řadí mezi předpisy vnitřní.⁶ Jeho oponentem je např. Koudelka, který naopak uvádí, že stavovské předpisy jsou pramenem práva, neboť obsahují základní prvek právního předpisu, kterým je obecná závaznost, která je zde vázána na členský princip k profesní komoře, bez kterého nelze profesní činnost vykonávat.⁷ Problematice povahy stavovských předpisů se věnovaly i soudy. Dle usnesení Nejvyššího správního soudu sp. zn. 5 Ao 1/2011-22 stavovský předpis je pramenem práva, a tudíž má charakter právního předpisu. Usnesení bylo odůvodněno tak, že je zde určitá podobnost s předpisy územně samosprávnými a jde tak o podzákoné předpisy.⁸ K podobnému závěru došel i Ústavní soud ve svém usnesení 1373/07-1,

⁵ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1. str. 129-132,

⁶ SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 3., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, ISBN 978-80-7598-564-4, s. 65-66.

⁷ KOUDELKA, Z. *Právní předpisy samosprávy*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-7201-690-7, s. 290

⁸ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2011, sp. zn. 5 Ao 1/2011-22,

kde uvádí, že stavovské předpisy jsou prameny práva, neboť obsahují charakteristické prvky normativních právních aktů.⁹

Z výše uvedeného lze chápat, že pojetí stavovských předpisů je tedy velmi složité, nicméně je dle mého názoru namístě zde tuto problematiku uvést vzhledem k tomu, že státní dozor v notářské samosprávě je vykonáván zejména nad zákonností statutárních předpisů.

⁹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. IV. ÚS 1373/07-1

1. Samospráva

Notářská komora České republiky je samosprávnou organizací. Pro uvedení do problematiky dohledu v notářské samosprávě, která je stěžejní pro tuto práci, vnímám jako důležité alespoň stručně vymezit tento pojem. V této kapitole tedy definuji termín samospráva, dále provedu jeho členění se zaměřením zejména na profesní samosprávu, kterou Notářská komora bezesporu je, a zařazení samosprávy jako takové v oblasti veřejné správy. Samotný pojem samosprávy ale nejprve uvedu v oblasti ještě nadřazenější veřejné správě, a to v moci veřejné.

1.1. Samospráva jako součást moci veřejné

Moc veřejnou definuje Aleš Gerloch v Právnickém slovníku jako „*schopnost vnutit vůli vyjadřující veřejný zájem jednotlivcům, sociálním skupinám a celé společnosti (resp. komunitě). Veřejná moc je zejména státní moc, disponují jí však také nestátní veřejnoprávní korporace (obce, kraje, profesní komory, vysoké školy - vesměs samosprávného charakteru). Výkon Veřejné moci provádějí orgány veřejné moci, avšak pouze na základě a v mezích zákona (secundum et intra legem).*“¹⁰ Na počátku 90.let minulého století vymezil pojem veřejná moc i Ústavní soud na základě obecně přijímaného doktrinního pojetí jako moc, „*kteřá autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo, nebo nepřímo zprostředkovaně. Subjekt o jehož právech a povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci, není v rovnoprávném postavení s tímto orgánem a obsahem rozhodnutí tohoto orgánu nezávisí od vůle subjektu.*“¹¹ Pojem veřejná moc lze definovat dle materiálního hlediska, jehož vymezení uvádí Ústavní soud ve výše zmíněném usnesení, a z pohledu formálního (institucionálního). Hlediskem formálním rozumíme veřejnou mocí souhrn institucí, které veřejnou moc vykonávají.

Rozdělení moci veřejné na moc zákonodárnou, moc výkonnou a moc soudní nalezneme v dílech již od 17.-18. století, a to zejména v díle anglického teoretika Johna Locka *Druhé pojednání o vládě*¹² a dále myšlenku teorie dělby moci rozvinul Charles Louis Montesquieu ve svém díle *O duchu zákonů*¹³. Dělbá moci je klíčová pro vymezení postavení samosprávy v systému veřejné

¹⁰ HENDRYCH, Dušan. *Právnický slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1, str. 1223.

¹¹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 25.11.1993 sp.zn. II. ÚS 75/93.

¹² LOCKE, J. *Druhé pojednání o vládě*. Praha: Nakladatelství svoboda, 1992, ISBN 80-205-0222-X. s. 105.

¹³ MONTESQUIEU, CH. *O duchu zákonů*. Reprint původního vydání z roku 1947. Dobrá voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003, s. 189 a n.

moci, kterou v tomto způsobu rozdělení řadíme pod moc výkonnou, neboli exekutivní. Výkon moci výkonné náš ústavní systém svěřuje prezidentu republiky, vládě a správním úřadům.¹⁴ Pod moc výkonnou řadíme i další exekutivní činnosti, a to např. činnost státního zastupitelství, České národní banky či Nejvyššího kontrolního úřadu.¹⁵ Moc výkonnou lze rozdělit na několik částí, tou nejrozsáhlejší co do množství úkolů i počtu subjektů a jejich vykonavatelů, je veřejná správa.

1.2. Postavení samosprávy ve veřejné správě

Vymezení pojmu veřejná správa je předmětem nauky správního práva. Obecně tento pojem definoval J. Pražák jako „*činnost nesoucí se za trvalým účelem řídit ty které záležitosti*“.¹⁶ Na pojem veřejná správa lze nahlížet dvěma způsoby, a to z hlediska funkčního, tedy materiálního pojetí, kdy pod tímto pojmem rozumíme určitý druh činnosti, tj. spravování, nebo z hlediska organizačního či institucionálního, což je pojetí formální, a rozumíme jím instituce, organizace a úřady. Materiální hledisko veřejné správy můžeme dále dělit na negativní a pozitivní.¹⁷ Veřejnou správu můžeme rozdělit dle různých kritérií jako například dle právní formy, kterou je veřejná správa vykonávána, dle úkolů, dle stupně určitosti právní regulace či dle směru působení. Nejvýznamnějším kritériem v rámci této diplomové práce je členění dle nositelů, jimž je činnost veřejné správy přiřítána. Podle tohoto členění můžeme veřejnou správu rozdělit na státní správu, kterou vykonává stát. Státní správa může být vykonávána přímo, kdy výkon správy provádí sami orgány státu, či nepřímo, kdy se jedná o přenesenou působnost výkonu státní správy na orgány jiných nositelů veřejné správy. Dalším nositelem je samospráva fungující na principu decentralizace veřejné správy samosprávným korporacím, kam řadíme samosprávu územní, profesní a jinou. Poslední kategorii nositelů, do které jsou zařazeny všechny ostatní instituce, které nespádají do dvou výše zmíněných kategorií, nazýváme tzv. ostatní veřejná správa, kam řadíme např. veřejná služba v oblasti televizního vysílání, poskytovaná Českou televizí¹⁸, zabezpečování předpovědní povodňové služby Českým hydrometeorologickým ústavem¹⁹ atd.²⁰

¹⁴ WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-730-6, str. 76.

¹⁵ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 4.

¹⁶ PRAŽÁK, Jiří. *Rakouské právo veřejné*. Praha, 1905, s.1.

¹⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 2-3.

¹⁸ § 2 až 3a ČTZ.

¹⁹ § 73 odst. 1 VodZ.

²⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 6-9.

1.3. Samospráva a její druhy

Definice termínu samospráva nalezneme velké množství. Z autorů, kteří ve svých publikacích definují pojem samospráva, si dovolím citovat například poněkud starší, avšak dle mého názoru stále vystihující pojetí J. Pošváře, který uvádí, že: „*samospráva je decentralizovaná veřejná správa, která obsahově vykonává vlastní úkoly, jež jsou odlišné od úkolů státní správy.*“²¹ Ze současných autorů uvedu M.Kopeckého, který charakterizuje samosprávu jako „*ústavou a zákony stanovený okruh úkolů veřejné správy, jejichž vykonávání vlastním jménem a na vlastní odpovědnost je svěřeno samosprávné korporaci odlišné od státu. Nositel samosprávy není při jejím výkonu podřízen orgánům státu, orgánům moci výkonné přísluší pouze právní dozor nad jednáním samosprávných korporací.*“²² Definici pojmu samospráva se věnoval i Ústavní soud ČR, který ji v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 5/93 charakterizoval jako „*demokratickou organizační formu péče o vlastní záležitosti dotčených skupin občanů, nezávislou a pod státním dohledem.*“²³

Jak je výše zmíněno a ze samotných definic patrné, samospráva je jedním z nositelů veřejné správy a je projevem decentralizace správy. Jako taková je obecně správou vlastních záležitostí. Samosprávou rozumíme určitý druh veřejné správy, kterou vytváří společenství lidí, jež je oprávněno činit vlastní rozhodnutí a spravovat vlastní věci samo. Vznik a působnost stanoví zákon.²⁴ Nositel veřejné moci, která je v rámci výkonu veřejné správy uplatňována je zde subjekt odlišný od státu. Tím subjektem je veřejnoprávní korporace.²⁵ Samospráva a její výkon jsou obecně pojímány jako součást demokratického právního státu. Přičemž tato bývá příležitostně označována jako „čtvrtá moc“ ve státě, díky níž je zajištěna decentralizace státní moci a která napomáhá k zachování společenské rovnováhy.²⁶

Samosprávu můžeme rozlišit na veřejnou a soukromou. Povaha subjektu, který vykonává samosprávu, tedy to, zda je subjekt soukromoprávní či veřejnoprávní, nám slouží k vymezení, zda se jedná o samosprávu soukromou nebo veřejnou. Dalším ukazatelem, zda jde o samosprávu soukromou nebo veřejnou, je zájem, ve prospěch kterého je vykonávána. Zájem taktéž můžeme

²¹ POŠVÁŘ, Jaroslav. *Obecné pojmy správního práva*. Brno: Československý akademický spolek Právník, 1946, str. 53.

²² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 93.

²³ Nález Ústavního soudu ze dne 19.1.1994, sp. zn. Pl. ÚS 5/93.

²⁴ HENDRYCH, Dušan. *Právnický slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1, str. 1224,

²⁵ ZÁŘECKÝ, Pavel. *XIV. Samospráva*, IN: *Ústavní právo a státověda, I. Díl Obecná státověda*, Praha 2007, s. 329.

²⁶ KOUDELKA, Zdeněk. Normotvorba advokátní komory. *Bulletin advokacie*, 1995, č.2, s.8.

rozlišit na veřejný či soukromý. Pod soukromou samosprávu v soukromém zájmu můžeme zařadit například výkon soukromoprávních subjektů typu obchodních společností, družstev, spolků či sem řadíme i společenství vlastníků bytových jednotek. Ve veřejném zájmu na principu samosprávném vykonávají veřejnoprávní subjekty typu veřejnoprávní korporace, které jsou níže detailněji rozebrány. Dále samosprávu můžeme rozdělit na samosprávu územní, jejímž hlavním kritériem je společné území a samosprávu zájmovou, která je tvořena primárně stavovskými komorami a veřejnými vysokými školami.²⁷

1.3.1. Územní samospráva

Vzhledem k tomu, že územní samospráva se řadí mezi podstatné náležitosti demokratického státu, má mezi ostatními druhy samosprávy výsadní pozici.²⁸ Samospráva územní je zakotvena v Ústavě, a to konkrétně v článku 8 a v čl. 100.²⁹ Územní samospráva je realizována prostřednictvím obcí, které tvoří základní územní samosprávné celky, a kraji, což jsou vyšší územní samosprávné celky. Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, tudíž právnickými osobami, které jsou odlišné od státu.³⁰ Mohou mít vlastní majetek, se kterým mohou hospodařit dle vlastního rozpočtu.³¹ Územní samosprávné celky lze definovat na základě znaků, mezi ty bazální řadíme územní základ, osobní základ a právo na samosprávu, které je explicitně zakotveno v Ústavě v článku 8.³²

1.3.2. Profesní samospráva

Pojem profesní samospráva, bývá někdy zaměňován v různých publikacích za pojem zájmová samospráva, významem jsou často oba pojmy užívány obdobně.³³ Dle některých teoretiků však nelze tyto pojmy takto jednoduše zaměňovat a samosprávu zájmovou vykládají jako

²⁷ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 86-115.

²⁸ Čl. 9 odst. 2 Úst.

²⁹ ODCITOVAT ZNĚNÍ ČLÁNKU 8 A ČLÁNKU 100.

³⁰ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 93-95.

³¹ Čl. 101 odst. 3 Úst.

³² KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 95-102.

³³ Srov. HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 115. KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 122.

pojem širší, pod který řadíme jak pojem profesní samospráva, jakožto samosprávu vykonávanou prostřednictvím profesních komor, tak samosprávu vysokoškolskou.³⁴ Z. Koudelka z tohoto důvodu ve svém článku *Zájmová samospráva a její předpisy* užívá pojem zastřešující, a to *samospráva neúzemní*.³⁵

Zájmová samospráva se řadí mezi další vykonavatele veřejné správy. Veřejnou správu může vykonávat v rámci samostatné působnosti a zároveň v rozsahu pravomocí, které jí byly svěřeny zákonem. Je to jedním z projevů její decentralizace. Jak již bylo řečeno výše, pod termín zájmová samospráva řadíme stavovské komory (jako je např. notářská, advokátní či lékařská) nebo veřejné vysoké školy.³⁶ Profesní a územní samospráva mají spousty společných rysů, v některých aspektech jsou ale velmi odlišné.

Nejmarkantnějším rozdílem z hlediska práva je zakotvení v ústavním pořádku České republiky. Profesní samosprávu v Ústavě na rozdíl od samosprávy územní explicitně nenajdeme. Úprava v ústavním pořádku se opírá zejména o preambuli a články 20 a 21 LZPS. Samotný Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS. 40/06 konstatoval, že „v ústavním pořádku není výslovné podpory pro vznik tohoto typu samosprávy a požadavek zřizovat tzv. profesní komory se odtud na zákonodárce neklade.“³⁷ U některých autorů nacházíme názory, že profesní samospráva nemá v ústavě žádnou oporu a zakotvení získává „až“ v zákonných normách.³⁸ S tímto názorem zcela nesouhlasím, neboť samotný ústavodárce již v preambuli Listiny zmiňuje návaznost na „samosprávné tradice našich národů“, kam lze zařadit i zájmovou samosprávu.³⁹ V článku 21 odst. 1) LZPS je uvedeno, že „občané mají právo podílet se na správě veřejných věcí přímo nebo svobodnou volbou svých zástupců“. Judikaturou i doktrínou je toto ustanovení interpretováno jako ústavní základ neúzemní samosprávy.⁴⁰ Samotný Ústavní soud se již několikrát vyjádřil pozitivně k institutu profesní samosprávy. „Samotná existence jakékoli samosprávy z principu omezuje státní byrokracii, umožňuje lidem starat se bezprostředně o věci, které se jich přímo dotýkají a tím přispívá k větší svobodě a samostatnosti jednotlivce. Proto i profesní samospráva je demokratickým právním státem podporována.“⁴¹

³⁴ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, str. 339.

³⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Zájmová samospráva a její předpisy*. Bulletin advokacie. 2001, č. 5, str. 8 – 18.

³⁶ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 115.

³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 40/06.

³⁸ Např. FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty : ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011. ISBN 978-80-904083-8-8, str. 467.

³⁹ PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář*. 2., dopl. a podstatně rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. Zákony s poznámkami (Linde). ISBN 80-7201-391-2, str. 35.

⁴⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 40/06, dále pak i FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty : ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011. ISBN 978-80-904083-8-8, str. 502.

⁴¹ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 40/06, stejně tak i nález ÚS ze dne 16.4.2003, sp. zn. I. ÚS 181/01.

Na rozdíl od samosprávy územní, profesní samospráva je založena na osobním principu. Členství tedy nevzniká podle územního hlediska, nýbrž je pro členství rozhodná příslušnost dané osoby k výkonu určitého povolání. Vznik členství v profesní samosprávě je tak spjat s přísnějšími podmínkami, které jsou stanoveny zákonem. Za takové podmínky se má například dosažení určitého vzdělání, úspěšné složení zkoušek či absolvování odborné praxe.⁴² Veřejnoprávní profesní korporace resp. profesní komory jsou zřízeny zejména u povoláních, u kterých je dána důležitost jejich řádného výkonu veřejným zájmem. Tyto zákonem zřízené profesní komory zpravidla fungují na principu povinného členství osob vykonávajících dané povolání. Takové osoby pak nejsou oprávněny danou profesí vykonávat bez toho, aniž by byly za členy komorou přijaty.⁴³ V. Sládeček vysvětluje nucené členství zejména s ohledem na dohled na kvalitu výkonu dané profese. Dle něj je to bazální pro výkon dohledu nad svými členy, kterého by nebylo možné dosáhnout v takovém rozsahu v případě, že by byl neurčitě rozdělen mezi profesní samosprávné korporace a stát. Zároveň dle něj nelze interpretovat povinné členství jako omezení svobody podnikání, které by vykazovalo rozpor s ústavním pořádkem, nýbrž je potřeba jej vykládat v souladu s čl. 26 odst. 2) LZPS.⁴⁴

Otázkou ústavnosti povinného členství každého lékaře vykonávajícího praxi na území České republiky v České lékařské komoře se zabýval taktéž Ústavní soud v nálezu Pl. ÚS 40/06. Ústavní soud v daném nálezu však neshledal v této věci protiústavnost, kterou argumentovali navrhovatelé, naopak plénium zdůraznilo nezbytnost povinného členství, které je zdůvodněno zejména veřejným zájmem, který je kladen na řádný výkon daných profesí. Zároveň se Ústavní soud shoduje s doktrinální definicí znaků profesních komor a ve zmíněném nálezu uvádí tyto: *1/ jsou zřizovány zákonem, 2/ jsou pověřovány výkonem veřejné moci, 3/ mají právní subjektivitu, 4/ mají personální základ (zvláštní důvod členství), 5/ jsou hospodářsky a rozpočtově na státu nezávislé, 6/ nesou odpovědnost za své jednání, 7/ jednají nejen ve svém zájmu, nýbrž i v zájmu veřejném nebo obecném, 8/ stát nad nimi a jejich činností vykonává dozor, 9/ lze se bránit proti jejich autoritativním rozhodnutím před soudem.*⁴⁵ Tímto nálezem navazuje na nálezh předěšlý Pl. ÚS 181/01, ve kterém se taktéž vyjádřil pro potřebnost a významnost nuceného členství v daných profesních komorách.⁴⁶

⁴² Viz např. §7 odst. 1 notářského řádu.

⁴³ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 122-123.

⁴⁴ SLÁDEČEK, Vladimír. *Obecné správní právo*. 4., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-564-4, str. 334.

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 40/06, v tomto nálezu Ústavní soud ČR cituje z publikace FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty: ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011. ISBN 978-80-904083-8-8, str. 501.

⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 16. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 181/01.

V neposlední řadě je rozdíl u financování a hospodaření územní a profesní samosprávy, a to zejména ve způsobu jejich financování. Zatímco územní veřejnoprávní korporace jsou obohacovány primárně daňovými a dotačními příjmy, profesní samospráva stojí na výběru příspěvků od členů korporace.⁴⁷

1.4. Veřejnoprávní korporace

V neposlední řadě je zapotřebí vymežit pojem veřejnoprávní korporace. Tradičně můžeme právnické osoby rozdělit do tří kategorií dle svého faktického základu, a to na korporace, nadace a ústavy. Faktický základ veřejnoprávní korporace je tvořen samotnými členy této právnické osoby.⁴⁸ Za nejvýznamnější formu právnické osoby je považována veřejnoprávní korporace, neboť je mimo jiné tzv. právnickou osobou veřejného práva. S tímto pojmem pracuje až nynější občanský zákoník v § 20 odst. 2⁴⁹, samotnou definici ale nechává na teorii.

Veřejnoprávní korporace tedy můžeme popsat pomocí pojmových znaků, které ji definují. Ze současných autorů např. M. Kopecký mezi tyto znaky řadí 1) členský princip, který je uplatňován v organizaci této korporace vzájemnou spoluprací jednotlivých členů⁵⁰, a to např. volením do jednotlivých orgánů či spolupodílení se na financování organizace; 2) skutečnost, že je právnickou osobou a tedy že je nositelem práv a povinností jak v oblasti veřejného práva, tak v oblasti práva soukromého; 3) skutečnost, že veřejnoprávní korporace je nadána jen omezeným rozsahem právní osobnosti (subjektivity) a to pouze pro plnění účelů, pro které byla založena; 4) je zřízena zákonem či jiným vrchnostenským aktem na základě zákona; 5) disponuje vrchnostenskou pravomocí, která ji opravňuje činit zásahy do právních poměrů fyzických i právnických osob, stejně tak je oprávněna spravovat nevrchnostenské úkoly; 6) zároveň je této svěřena rozsah působnosti, kterou provádí svým jménem a na vlastní odpovědnost, v rámci výkonu tzv. samosprávy, jejíž působnost jí byla stanovena zákonem, je ve vztahu ke státní správě relativně nezávislá; 7) v neposlední řadě je jedním z jejich klíčových znaků právo autonomie, které se

⁴⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, str. 340.

⁴⁸ BERAN, Karel. Veřejnoprávní korporace. IN DVOŘÁK, Jan a Alena WINTEROVÁ. *Pocita Jiřímu Švestkovi k 75. narozeninám*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-057-2, str. 40 a 48.

⁴⁹ HURDÍK, Jan. § 20 [Právnická osoba]. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír, HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLÍČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAŽÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 153.

⁵⁰ Pod samotným pojmem členství často rozumíme pouze takové případy, kdy je vztah založen na dobrovolném principu, což se většinou u veřejnoprávních korporací neuplatní. Podrobněji o této problematice např. SOVOVÁ, O. *Profesní komory a nucené členství*. Zdravotnictví a právo. 7/2003. str. 4.

projevuje zejména v oprávnění vydávat abstraktní akty, které označujeme jako statutární předpisy. Tímto právem je veřejnoprávní korporace nadána dle podmínek, které jsou stanoveny ústavou nebo zákony; 8) jako poslední znak uvádí M.Kopecký státní dozor, kterému veřejnoprávní korporace podléhají. Tento dozor se ovšem omezuje pouze na dozor nad zákonností jejich činností, popř. kontrolu nad hospodařením s finančními prostředky státu, které jí byly svěřeny. Jako další bod, který již neřadí mezi znaky specifikující samotnou veřejnoprávní korporaci, zmiňuje M. Kopecký výkon některých záležitostí státní správy. Tento výkon je svěřen zákonem, ale není to specifický znak veřejnoprávní korporace, neboť ne všechny jím musí být pro svou existenci nadány. Jedná se zejména o tzv. přenesenou působnost, kterou vykonávají orgány územních samosprávných celků.⁵¹ Jednotliví autoři vymezují klíčové znaky veřejnoprávní korporace částečně rozdílně.⁵² K. Beran k těmto pojmovým znakům řadí a) forma zřízení, b) samostatnost, tj. právní subjektivita, c) finanční nezávislost, d) personální substrát, e) vlastní sféra působnosti, f) skutečnost, že veřejnoprávní korporace je nadána vrchnostenskou mocí.⁵³

Veřejnoprávní korporace můžeme rozlišit dle kritéria, kterým je v ní určováno členství, na 1) územní, do kterých jsou zahrnuti členové dle vymezeného území. Mezi tyto v současnosti řadíme obce (základní územní samosprávné celky) a kraje (vyšší územní samosprávné celky); 2) osobní, pod které spadají právě profesní komory; 3) věcné (reálné), jejichž členství je založeno na základě vlastnictví k určité věci či obstarávání společných záležitostí, například sem můžeme zařadit dobrovolné svazky obcí.⁵⁴

1.4.1. Profesní komory jakožto veřejnoprávní korporace

Samotným původem slova „komora“ se zabývají nejen právní teoretici. Jeho původ zřejmě pochází z románských jazyků, což je patrné již ze středověku, kdy se tak latinsky označovaly místnosti s klenutými stropy, kam panovníci umísťovali svá jmění a kde se prováděla jejich správa. S pojmem se dále pracovalo a mimo jiné se jím označovaly různé samosprávné sbory.⁵⁵ Živanský to oproti Koudelkovi vidí rozdílně a pojem „komora“ ve smyslu, v jakém ho dnes známe a

⁵¹ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 60.

⁵² Např. HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 68-69.

⁵³ BERAN, Karel. *Právnické osoby veřejného práva: veřejnoprávní subjektivita, veřejnoprávní korporace, veřejný ústav, právní povaha univerzity, právní povaha církví*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-598-2. str. 55.

⁵⁴ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 61.

⁵⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5, str. 343.

užíváme, má dle něj původ z francouzského slova „chambre“, které označovalo *Chambre de Commerce*, tedy komoru obchodní.⁵⁶ Dnes označení „(profesní) komora“ užívají i entity, které tuto povahu právně nemají. Nic však spolkům ani sdružením v užívání tohoto termínu ve svém názvu nebrání.⁵⁷

Obecně se o profesních komorách dá říci, že o nich platí to, co o veřejnoprávních korporacích. Mají zákonem vymezenou svou působnost a pravomoc, postavení svých členů (případně i dalších osob, např. v případě notářské komory jmenovitě notářských koncipientů či kandidátů) a vnitřní organizaci. Zákon dále obvykle stanoví i sídlo profesní komory a její jednotlivé úkoly.⁵⁸ K nejdůležitějším úkolům, pro které jsou profesní komory zřízeny, se řadí zejména stanovení podmínek pro výkon profese, dohled nad výkonem daného povolání a ochrana zájmů stavu.⁵⁹ Profesní komory mají až na výjimky v zásadě územní působnost v rámci celého území České republiky. Výjimku zde tvoří právě notářské komory, jejichž působnost je vázána na územní obvody soudů – viz následující kapitola.⁶⁰

Pro zařazení profesních komor v rámci právnických osob – jak již bylo výše zmíněno – se jedná o právnickou osobu práva veřejného a právnickou osobu typu korporace. Pokud bychom měli kategorizovat profesní komory dle prioritního cíle jejich činnosti, mohli bychom je označit jako neziskové, neboť tvorba zisku nepatří mezi hlavní důvody jejich vzniku ani jejich dalšího působení. Vzhledem k tomu, že se jedná o entitu, jejíž právní úprava je obsažena v normách práva českého právního řádu, lze je pak označit jako právnickou osobu vnitrostátní. Profesní komory zpravidla nejsou zapisovány do obchodního rejstříku⁶¹, nýbrž jsou evidovány Českým statistickým úřadem v registru ekonomických subjektů.⁶²

Co se týče postavení v rámci soukromoprávní úpravy, opírá se jejich právní subjektivita o § 20 odst. 2 ObčZ, přičemž tento odstavec se použije pouze na právnické osoby veřejného práva.⁶³ Vzhledem k tomu, že jsou nadány (hmotně) právní subjektivitou, disponují tak dle § 19 OSŘ i subjektivitou procesní, tedy jsou způsobilé býti účastníkem civilního řízení. Dále dle téhož zákona

⁵⁶ ŽIVANSKÝ, B. Komory obchodní a živnostenské. In *Slovník veřejného práva československého*. Sv. II, Brno: Polygrafia, 1938. str. 229. Podobně i SOVOVÁ, O. Profesní komory a nucené členství. *Zdravotnictví a právo*. 7/2003. str. 2.

⁵⁷ V ČR se jedná například o Profesní komoru STK (sdružení provozovatelů stanic technické kontroly) nebo Profesní komora sociálních pracovníků.

⁵⁸ Notářská komora ČR a Notářské komory regionální jsou zřízeny zákonem č. 358/1992 Sb. NŘ.

⁵⁹ SOVOVÁ, O. Profesní komory a nucené členství. *Zdravotnictví a právo*. 7/2003. str. 2.

⁶⁰ BÍLEK, Petr. *Notářský řád komentář: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 127.

⁶¹ Zapisuje se Hospodářská komora České republiky a Agrární komora České republiky.

⁶² Tento je zřízen dle § 20 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě. V registru je u profesních komor uvedena jejich právní forma – 741 Stavovská organizace – profesní komora, pro NK ČR IČO 48548456.

⁶³ Ustanovení § 20 odst. 2 ObčZ

ustanovení § 20 odst. 1 je jim přiznána i procesní způsobilost. Profesní komory jsou tedy oprávněny samostatně jednat před soudem.⁶⁴

Pro úplnost považuji za vhodné uvést další profesní komory s povinným členstvím, kterými, kromě Notářské komory ČR, které bude věnována samostatná kapitola, jsou Česká advokátní komora, Česká lékařská komora, Česká stomatologická komora, Česká lékárnická komora, Komora veterinárních lékařů České republiky, Česká komora architektů, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Komora patentových zástupců České republiky, Exekutorská komora České republiky, Komora auditorů České republiky a Komora daňových poradců České republiky.⁶⁵ Jako zvláštní kategorii subjektů označuje Z. Koudelka profesní komory s nepovinným členstvím, kam řadí Agrární komoru ČR a Hospodářskou komoru ČR. Obě tyto komory jsou taktéž zřízeny zákonem a jsou právníckými osobami. Nýbrž v nich není členství podmíněno k výkonu daného povolání. Zároveň tyto komory nebyly nadány veřejnomocenským oprávněním vůči svým členům. Charakteristikou se tyto komory podobají spíše spolkům dle ObčZ.⁶⁶

⁶⁴ Ustanovení § 19 a § 20 odst. 1 OSŘ.

⁶⁵ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 122-123.

⁶⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Zájmová samospráva a její předpisy*. Bulletin advokacie. 2001, č. 5, s. 15-16.

2. Notářská samospráva a její organizace

Notářská samospráva jak již bylo řečeno výše, je jednou z profesních samospráv, konkrétně profesních komor, která je nedílnou součástí českého právního systému. Vývoj notářství na našem území má dlouhodobou tradici. Institut notářství byl pevně spjat s vývojem soudnictví a jeho počátky nalezneme již ve středověku, kdy jej tvořili zejména písaři označovaní jako „notarius terrae“. Recepce římského práva se v průběhu 12. a 13. století začaly objevovat prvky veřejného notářství. Počet notářů byl již v této době omezen a jejich působení bylo podmíněno úspěšně vykonanou zkouškou, jejich způsobilostí a složením přísahy. Po několik dalších staletí nepatřil institut notářství mezi příliš významná právní odvětví.⁶⁷ Jeho činnost se víceméně omezila hlavně na sepisování listin nadaných veřejnou vírou, které disponovaly domněnkou správnosti. Tato činnost formovala úkol a účel notářství, který spočíval v prevenci sporů. Toto poslání si notářský stav udržel dodnes a řadíme jej mezi hlavní atribut notářské profese.

Notářství se dále vyvíjelo a díky státu dostávalo na nepostradatelnosti. Stát totiž zavedl povinnou formu veřejné listiny pro řadu právních jednání, která byla především v soukromoprávních vztazích, díky čemuž tím stát získal do těchto vztahů vliv.⁶⁸

Ve 20. století prošlo notářství bouřlivými změnami. Po roce 1949 byla zásadně změněna organizace a činnost notářství. Notářství bylo zestátněno, stalo se státním úřadem a notáři a notářští pracovníci státními zaměstnanci. Až v roce 1992 se notářství dočkalo nové, podstatně odlišné právní úpravy, kterou známe dnes, a to v souvislosti s jeho odstátněním.⁶⁹

Vývoj notářství v českých zemích detailně mapuje poměrně nová publikace Stanislava Balíka „Dějiny notářství v českých zemích“ z roku 2014.⁷⁰

Dnes je notářská samospráva tvořena dvoustupňovou soustavou orgánů, a to Notářskými komorami, které jsou zřizovány na základě územního principu a Notářskou komorou České republiky.⁷¹ Mezi hlavní činnosti notářství dnes řadíme zejména prevenci sporů, kontrolu a ochranu zákonnosti sepisovaných listin, transparentnost pořizování listin, soudní komisariát v pozůstalostních řízeních atd.⁷²

⁶⁷ SCHELLE, Karel, SCHELLEOVÁ, Ilona. Kapitola z dějin notářství. Ad Notam. 2003, č. 5, s. 111–114.

⁶⁸ KLEIN, Šimon. Perspektivy vývoje notářství v 21. století. Ad Notam. 2016, č. 3, s. 3-5.

⁶⁹ SCHELLE, Karel, SCHELLEOVÁ, Ilona. Kapitola z dějin notářství. Ad Notam. 2003, č. 5, s. 111–114.

⁷⁰ BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0.

⁷¹ BÍLEK, Petr. *Notářský řád komentář: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 127-130.

⁷² KLEIN, Šimon. Perspektivy vývoje notářství v 21. století. Ad Notam. 2016, č. 3, s. 3-5.

2.1. Notářské komory

Notářské úřady jsou vázány činností dědického řízení na okresní soudy, v důsledku toho jsou jednotlivé notářské komory zřizovány k jednotlivým krajským soudům, v Praze k Městskému soudu, a kopírují tak justiční organizační soustavu. Nazýváme tento způsob rozdělení způsobem územním. Notářská soustava převzala justiční organizační soustavu nejen dle obvodní působnosti ale i dle jednotlivých sídel. Toto propojení je důležité zejména pro činnosti notářského úřadu v rámci dědických řízení pro organizaci práce, kárných opatření či dohledu.

Notářské komory sdružují notáře dle regionu, ve kterém působí a vykonávají nad nimi dohled.⁷³ Na území ČR máme celkem osm regionálních komor, a to v: Brně, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Ostravě, Plzni, Praze, Ústí nad Labem a komoru pro hlavní město Prahu. Každá z těchto komor má organizační strukturu a své orgány – kolegium, prezidium, prezidenta, viceprezidenta a revizní komisi. Významným předpisem, který upravuje notářskou samosprávu, je organizační řád. Kromě výše zmíněných orgánů jsou v něm upravena například i práva a povinnosti členů notářských komor či dohled nad činností notářů. Souvisejícím vnitřním předpisem je volební řád orgánů notářské samosprávy, který vydalo Ministerstvo spravedlnosti. Tímto řádem je upraven proces při volbě členů jednotlivých orgánů komor i samotné NK ČR. Funkční období zvolených členů trvá tři roky a jedná se vždy o volby tajné.⁷⁴

Kolegium je nejvyšší orgán notářské komory a tvoří jej všichni členové notářské samosprávy. Tento orgán disponuje širokou rozhodovací pravomocí a z řad svých členů jmenuje členy dalších orgánů komory. Notáři jsou oprávněni účastnit se jednání kolegia a zároveň se podílet na jeho rozhodování. Právo účastnit se přísluší taktéž notářským kandidátům, nejsou však nadáni právem podílet se na jeho rozhodování.⁷⁵

Prezidium je orgánem řídicím a exekutivním, má pět až devět členů. Agenda prezidia je mimo jiné i vedení evidence notářů, notářských kandidátů a koncipientů nebo například svolávání zasedání kolegia.⁷⁶

Prezident je nadán zejména organizačními pravomocemi a jeho hlavním posláním je prezentace komory navenek. Jeho zástupce tvoří viceprezident.⁷⁷

⁷³ BÍLEK, Petr. *Notářský řád komentář: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 127-130.

⁷⁴ Ministerstvo spravedlnosti: *Volební řád Notářské komory České republiky*, č. 32/2007/7 SIS.

⁷⁵ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4, str. 292.

⁷⁶ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 52-56.

⁷⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4, str. 293.

Kontrolním orgánem v rámci notářské komory je vždy revizní komise. Mezi její hlavní činnosti řadíme nejen kontrolu hospodaření s finančními prostředky, ale dohlíží i na činnost prezidia, zejména na to, zda prezidium plní úkoly zadané kolegiem z vydaného usnesení.

Mezi neméně důležité činnosti notářských komor patří například vzdělávání notářů a jejich pracovníků. Notářská komora proto pořádá několikrát do roka školení a konference.

Další činností v rámci regionálních komor je právě dohled, který je na této úrovni vykonáván nad činností jednotlivých notářů. Podrobněji k dohledu v rámci regionálních komor v samostatné kapitole 5.2.2. Dohled vykonávaný regionálními komorami.

2.1.1. Notářská komora České republiky

§ 35 odst. 1 zřizuje NK ČR ex lege. Notářská komora ČR je právnickou osobou sídlící v Praze, která je tvořena jednotlivými notářskými komorami, tvoří druhý stupeň soustavy notářské samosprávy.⁷⁸ „*Reprezentace notářského stavu, řešení koncepčních záležitostí, součinnost s orgány státní správy či legislativními orgány, tvorba vnitřních stavovských předpisů, kárné pravomoci aj.*“⁷⁹ NK ČR vznikla v lednu v roce 1993, kdy došlo zároveň k ustavení jejích orgánů a zvolení vlastních členů.⁸⁰

Hlavním posláním NK ČR je stavovské zastoupení vůči státním orgánům a právnickým osobám a zároveň jejich reprezentace v mezinárodním styku. Co se týče působení Komory dovnitř notářského stavu, jedná se zejména o přijímání prováděcích předpisů notářského řádu. Mezi neméně důležité činnosti Komory patří objasňování základních otázek týkajících se činnosti notářských komor, činnosti notáře a vedení notářských úřadů. Další významnou činností Komory je dohled, který vykonává zejména nad činností notářských komor a s tím související kárné řízení, které probíhá před kárnou komisí. Za zmínku dále stojí, že Komora vydává také dvouměsíčník *Ad Notam*, což je časopis jak pro notáře, tak ale i pro odbornou veřejnost.⁸¹

Komora má své vnitřní orgány. Je tvořena sněmem, prezidiem NK ČR, prezidentem a viceprezidentem NK ČR, revizní komisí NK ČR a kárnou komisí. Nejvyšším orgánem Komory je sněm, který je tvořen prezidenty notářských komor a delegáty, kteří jsou voleni kolegií notářských

⁷⁸ § 35 NŘ.

⁷⁹ BÍLEK, Petr. § 35 [Komora a její postavení]. In BÍLEK, Petr. *Notářský řád komentář: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 146.

⁸⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 57.

⁸¹ Tamtéž, str. 57-59.

komor. Počet volených delegátů je přímo úměrný počtu členů dané notářské komory.⁸² Mezi pravomoci sněmu patří volba a kontrola hospodaření a činnosti dalších volených orgánů Komory, tvorba stavovských předpisů (např. volebního řádu, organizačního řádu, kancelářského řádu, kárného řádu a zkušebního řádu)⁸³, k některým z nich je však zapotřebí k jejich platnosti souhlas Ministerstva spravedlnosti.⁸⁴

Prezidium je složeno ze 13 členů, kteří jsou částečně voleni a částečně ustaveni do funkce na principu virility. Je to řídicí a výkonný orgán Komory a jeho pravomoc je velmi rozsáhlá, neboť do ní patří vše, k čemu nemá působnost jiný orgán Komory. Prezidium přijímá usnesení, výkladová stanoviska a ostatní rozhodnutí.⁸⁵ Dále Prezidium zřizuje komise k plnění konkrétních úkolů.⁸⁶

Prezident Komory ji zastupuje navenek a disponuje zejména organizačními pravomocemi. Zastupuje jej viceprezident. V současné době je prezidentem NK ČR Mgr. Radim Neubauer a viceprezidentem NK ČR Mgr. Pavel Bernard.⁸⁷

Revizní komise je kontrolním orgánem NK ČR a má na starosti kontrolu plnění usnesení a činnosti prezidia Komory.

Kárná komise, která je složena z předsedy a dalších čtyř členů, vykonává kárnou pravomoc Komory.⁸⁸ Více ke kárné komisi viz kapitola 6. Kárné řízení.

Komora hraje důležitou roli na mezinárodní úrovni, kde reprezentuje české notářství. Od roku 1994 je Komora řádným členem Mezinárodní unie latické notářství (UINL). Dále se v roce 2004 stala členem evropské organizace Konference notářství Evropské unie (CNUE).⁸⁹

⁸² SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4, str. 295.

⁸³ Kancelářský a volební řád byly vydány Ministerstvem spravedlnosti s platností k 1.lednu 1993.

⁸⁴ § 37 odst. 4 NŘ

⁸⁵ Usnesení Prezidia NK ČR z 18.prosince 2001 č.j. P 20/2001.

⁸⁶ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 143-146.

⁸⁷ K 27. červnu 2020.

⁸⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 61.

⁸⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právnická učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4, str. 344-345.

3. Obecná východiska správního dozoru, dohledu a kontroly

3.1. Pojem dozor a jeho fáze

Obecně i v právní oblasti se pro označení dozorové činnosti používají kromě termínu dozor i termíny odlišné, například kontrola, dohled, inspekce, prověrka, revize či nověji také audit. J. Staša uvádí, že jsou všechny tyto pojmy užívány promiskuitně a nemají významové rozlišení.⁹⁰ V této podkapitole budu tedy pracovat s obecným označením termínu „dozor“.

Podstatou dozoru je porovnání skutečného stavu určité věci se stavem žádoucím, zjištění odchylek a případné zajištění nápravy již existujícího stavu směrem ke stavu žádoucímu. E. Hácha velmi výstižně popsal podstatu dozoru, když uvedl: *„Dozor je konvenční název pro soubor funkcí, jejichž jádro leží v tom, že dozorující pozoruje činnost jiného (pod dozor postaveného) kritickým způsobem podle směrnic tuto činnost určujících, máje na pozorovaného aspoň virtuálně vliv směřující k tomu, aby činnost pozorovaná byla udržena ve shodě se směrnicemi pro ni danými. ... Pojmově nezbytným prvkem dozoru podle definice je činnost pozorovací. Avšak toto pozorování není prostě recepční nebo registrující, jako na příklad při sbírání statistického materiálu. Je to pozorování kritické, jež pozorovanou činnost měří určitými měřítky, zejména normou pro tuto činnosti předem danou.“*⁹¹

Pakliže definujeme veřejnou správu jako soustavnou a záměrnou činnost sledující ve veřejném zájmu dosažení určitého záměru, je dozorová činnost nedílnou součástí veřejné správy. P. Průcha například uvádí, že *„kontrola je nedílnou součástí každé řídicí činnosti, realizuje se v příslušných řídicích vztazích a specificky se spolupodílí na dosahování cílů, k jejichž uskutečňování předmětná cílená činnost směřuje.“*⁹²

Vzhledem k tomu, že smyslem dozoru je soulad mezi stavem zjištěným a stavem žádoucím, je zapotřebí, aby v případě zjištěných nesouladů, následovaly akceptace a realizace nápravných opatření. O tom, zda do dozorčí činnosti lze zařadit i tuto činnost, se vedou v teorii správního práva diskuze již od počátku a i v dnešní doktríně správního práva nalezneme na tuto otázku odlišné názory. Jedna strana se přiklání k názoru, že za dozor se považují pouze úkony, které jsou zakončeny kontrolním zjištěním, který má zpravidla formalizovanou podobu jako například

⁹⁰ STAŠA, Josef. [Pojem a charakteristika]. In HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 202.

⁹¹ HÁCHA, Emil. [Dozor]. In WEYR, František. *Slovník veřejného práva československého*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. ISBN 80-902752-4-9, str. 458.

⁹² PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 8., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplňek 3.). Brno: Doplňek, 2012. ISBN 978-80-7239-281-0, str. 325.

protokol, či záznam o kontrole. O fázi ukládání nápravných opatření se v tomto pojetí již k doзору samotnému nepřičítá, neboť se jedná o odlišnou formu činnosti veřejné správy. Druhá strana pak zastává názor, dle kterého se pod širší pojetí dozoru zahrnuje i následná činnost, která spočívá v přijímání opatření k nápravě v případě, že byly zjištěny nedostatky.⁹³

Výše uvedené širší pojetí dozoru má tedy dvě fáze, které můžeme rozdělit na fázi zjišťovací a na fázi nápravnou neboli sankční. Při fázi zjišťovací dochází k již zmíněnému pozorování činnosti kontrolovaného k tomu pověřenou osobou, jejího posuzování s předem určenými požadavky a zjišťování jejich naplnění či nenaplnění. Výsledek zjištění se pak zpravidla uvádí ve standardizované formě v kontrolním dokumentu (záznamu či protokolu). Tento výstup nemá regulativní povahu. Obě strany mají v průběhu dozoru svá práva a povinnosti. Mezi povinnosti kontrolovaného patří zejména střídat provedení kontroly a poskytnutí případné potřebné součinnosti. Předmětem zkoumání je otázka, zda se s těmito povinnostmi pojí zásada „*nemo tenetur se ipsum accusare*“ či nikoliv. Tuto zásadu pojíme zejména s procesy v právu trestním, kdy toto sousloví můžeme volně přeložit jako právo osoby nepřispívat k vlastnímu obvinění. Podstatu této problematiky lze spatřovat v tom, zda ji lze aplikovat i v řízeních netrestního charakteru či nikoliv. Dle závěrů, ke kterým dospěla doc. Prášková ve svém článku *Princip nemo tenetur v kontrolním procesu* lze dovozovat, že tuto zásadu lze aplikovat i při provádění kontrole v případě, že by si kontrolovaná osoba mohla výpovědí přivodit nebezpečí stíhání pro trestný čin či správní delikt.⁹⁴ Podstata fáze nápravné a sankční tkví v uplatňování či iniciaci nápravných, případně i sankčních prostředků. Vzhledem k tomu, že při této fázi dochází k zásahům do činnosti kontrolovaného, které mají za cíl odstranit zjištěná pochybení, má tato fáze již regulativní povahu.⁹⁵

Dozor můžeme rozdělit na 1/ správní dozor, který vykonávají dozorcí orgány vůči nepodřízeným osobám; 2/ instanční dozor, kde se uplatňují procesní prostředky instančně; 3/ služební dozor, který se užije ve veřejné službě; 4/ dozor nad veřejnoprávními korporacemi, kam řadíme i notářskou samosprávu jakožto profesní samosprávu; 5/ finanční kontrolu a 6/ přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí.⁹⁶

⁹³ Srov. např. HENDRYCH, Dušan. Heslo *Dozor správní*. In HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 201-214.

⁹⁴ PRÁŠKOVÁ, Helena. *Princip nemo tenetur v kontrolním procesu*. *Správní právo*. 2012, XLV(5-6), 283-290.

⁹⁵ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 211-212.

⁹⁶ Tamtéž, str. 203-204.

3.2. Správní dozor nad notářskou samosprávou

Nad činností profesních samospráv je vykonáván správní dozor. Správní dozor činí vykonavatel veřejné správy, dozorčí orgán, a to zejména pozorováním chování nepodřízených subjektů a následným porovnáváním tohoto chování s chováním žádoucím, tedy se zákonnými požadavky. V případě zpozorovaného pochybení pak dozorčí orgán nařídí nápravné nebo sankční prostředky. Správní dozor lze dělit dle různých kritérií, například dle předpisu, na základě kterého vyplývá dozorčímu orgánu povinnost dozorovat, dále lze správní dozor rozdělit na průběžný nebo následný, či soustavný a jednorázový. Zvláštním druhem správního dozoru je dozor státní nad veřejnými samosprávnými korporacemi. Tento dozor je prováděn nad výkonem samosprávnou působností obcí a krajů a nad výkonem zájmové samosprávy. Nad profesními komorami a jejich činností je vykonáván státní dozor prostřednictvím ústředního správního úřadu. Tento dozor je vykonáván zejména v oblasti působnosti statutárních předpisů profesních komor, jmenování členů do některých orgánů profesních komor či podání návrhu k zahájení kárného řízení se členem profesní komory. Vykonavatelem veřejné správy je zde dozorčí orgán, kterému byla dozorčí působnost svěřena zákonem.⁹⁷

Státní dozor nad výkonem notářské samosprávy je upraven velmi sporadicky. Mezi prostředky státního dozoru nad výkonem notářské samosprávy řadíme oprávnění schvalovat Ministerstvem spravedlnosti některé statutární (stavovské) předpisy. Ministerstvo spravedlnosti je dále oprávněno podávat návrhy na zahájení kárných řízení se členem notářské samosprávy či případně ukončení jeho členství. Do působnosti Ministerstva spravedlnosti patří i stanovení právním předpisem (vyhláškou) některá pravidla pro činnost orgánů NK ČR (např. organizační řád či volební řád NK ČR). Dále oprávnění podání návrhu na přezkoumání zákonnosti, resp. zrušení statutárního předpisu soudem.⁹⁸

3.3. Dohled

S pojmem dozor úzce souvisí pojem dohled. Notářský řád uvádí dohled v § 45 a násl. NŘ jako pojem odlišný od pojmu dozor. Pojem dohled je zde vymezen v souvislosti s kontrolou podřízených subjektů. S rozlišováním těchto pojmů se můžeme setkat ve všech předpisech

⁹⁷ KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9, str. 203.

⁹⁸ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1, str. 201-214.

notářské samosprávy. Stejně tak to uvádí i D. Hendrych, který tvrdí že Ministerstvo spravedlnosti vykonává nad notářskou činností státní dohled.⁹⁹

3.4. Finanční kontrola

Pojem kontrola je dalším druhem správního dozoru, který je nejčastěji asociován s kontrolou hospodárnosti. Ve veřejné správě je to zejména finanční kontrola. Hodnotící kritérium je zde kromě plnění právních povinností i účelnost, hospodárnost a efektivnost. Finanční kontrolu můžeme rozdělit do čtyř kategorií a to: 1/ veřejnosprávní finanční kontrola, kterou vykonává Ministerstvo financí; 2/ řídicí finanční kontrola, která je součástí řízení; 3/ interní audit, který je součástí kontrolního vnitřního systému prováděn funkčně nezávislým útvarem; 4/ finanční kontrola zahraničních prostředků, která je vykonávána mezinárodními organizacemi dle mezinárodních smluv.¹⁰⁰

⁹⁹ Tamtéž, str. 214.

¹⁰⁰ Tamtéž, str. 215-216.

4. Druhy dohledu v notářské samosprávě a jeho aspekty

4.1. Státní dohled v notářské samosprávě

Státní dohled nad činností notářů vykonává Ministerstvo spravedlnosti ČR (dále jen „ministerstvo“), kterému jsou při výkonu dohledu svěřena NŘ určitá oprávnění. Ministerstvo je ústředním orgánem státní správy. V rámci organizační struktury ministerstva patří výkon dohledu nad notářskou činností do sekce „Dohledu a justice“, odbor „Dohledu a kárné agendy“, oddělení „Exekutorů, advokátů a notářů“. V kompetenci ministerstva spočívá výběr osoby či osob, které budou dohled provádět. Státní dohled je uveden v § 45 odst. 1 NŘ a je taxativně omezen dle odkazu na § 2 NŘ výhradně na notářskou činnost. Touto činností rozumíme sepisování veřejných listin o právních jednáních, osvědčování právně významných skutečností a prohlášení a přijímání listin, peněz do notářské úschovy a provádění zápisů do Rejstříku zástav, veřejných rejstříků a veřejných seznamů, které tedy není v definici § 2 NŘ uvedeno, ale dle § 4 NŘ se taktéž považuje za notářskou činnost. Ministerstvo je dále oprávněno dohlížet na nestrannost při výkonu funkce notáře. Zásada nestrannosti je zmíněna v § 2 NŘ a spočívá zejména v povinnosti zacházet se všemi osobami za stejných podmínek stejným způsobem. Zároveň se zde uplatní princip rovného zacházení, kdy notář při výkonu své činnosti nesmí nikoho zvýhodňovat či naopak neznevýhodňovat. Tato zásada souvisí s principem vázanosti právem dle § 52 NŘ, který stanoví, že notář při činnostech uvedených v § 2 NŘ vystupuje jako garant zákonnosti.¹⁰¹ K zásadě nestrannosti a nezávislosti notáře vydalo prezidium Notářské komory ČR usnesení, ve kterém explicitně uvedlo, že uzavření smlouvy notářem, ve které by se zavázal k opakovanému poskytování služeb v rámci notářské činnosti podle § 2 NŘ určitému okruhu osob, byla by taková smlouva v rozporu s požadavkem uvedeným § 9 odst. 2 NŘ, kde je uvedena nestrannost jako jeden ze základních předpokladů pro zahájení činnosti notáře.¹⁰²

Dohled prováděný ministerstvem je uskutečňován na základě plánovaných i namátkových kontrol. Tyto kontroly probíhají podle každoročně sestavovaného kontrolního plánu, nebo ad hoc na základě vlastních podnětů (například na základě zpracování podaných stížností). Kontrolní orgány ministerstva jsou povinny postupovat při provádění kontrol přiměřeně podle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění zákona č. 183/2017 Sb. (dále jen „kontrolní

¹⁰¹ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 239.

¹⁰² Usnesení prezidia Notářské komory ČR ze dne 30.3.1993, o nestrannosti a nezávislosti notáře.

řád“). Zákonodárce explicitně nestanoví místo či způsob výkonu provedení kontroly. Přesnější úpravu ponechává vnitřním předpisům. Kontrola se zpravidla uskutečňuje v sídle notářského úřadu, její provedení není ale na jiných místech vyloučeno, může se jednat například i o sídlo ministerstva.¹⁰³

Nad rámec působnosti ministerstva může samotný Ministr spravedlnosti podat kárnou žalobu podle § 49 odst. 4 NŘ, a to v případě, že notář, notářský kandidát či notářský koncipient závažně či opětovně porušili svou povinnost, která jim byla stanovena NŘ, zvláštním právním předpisem, předpisem NK ČR či usnesením orgánu notářské samosprávy. V případě, že se jedná o závažné či opětovné narušení důstojnosti notářské profese, kterého se notář, notářský kandidát či notářský koncipient dopustili svým chováním, nemusí tato povinnost vyplývat explicitně z výše uvedených předpisů, postačí, že je tato obecně předvídatelná při výkonu notářské profese.¹⁰⁴

Státní dohled je omezen jen na výše zmíněnou agendu, neboť dohledová činnost nad činností notáře jakožto soudního komisaře by s ohledem na jeho nezávislost byla porušením dělby moci. V řízeních, ve kterých notář vystupuje jakožto soudní komisař, je v postavení soudu. Podobná situace nastává v činnostech, jejichž výkonem je notář oprávněn a při jejichž výkonu se jeho postavení blíží postavení advokáta, vůči němuž stát, až na nepatrné výjimky, nedisponuje dohledovou pravomocí. Dohled státu je tedy koncipovaný zejména nad činnostmi notáře (a jeho pracovníků – kandidáta a koncipienta), které byly státem notáři na základě zákona svěřeny.¹⁰⁵

Informace o kontrolách jsou za daný kalendářní rok vždy zveřejněny na webových stránkách ministerstva. Do odevzdání této diplomové práce byla jako nejnovější kontrola zveřejněna zpráva z roku 2018. V roce 2018 byly v souladu s kontrolním řádem provedeny kontroly 18 notářských úřadů, které byly vybrány z předem schváleného plánu kontrol pro rok 2018. Ministerstvo neprovedlo žádnou další kontrolu nad rámec schváleného plánu. Při kontrolách notářských úřadů ministerstvo našlo nejčastěji drobná pochybení. Ve dvou případech byla udělena výtka. V rámci provedených kontrol nebyl podán Ministrem spravedlnosti žádný návrh na zahájení kárného řízení.¹⁰⁶

¹⁰³ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 157-158.

¹⁰⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 100-108.

¹⁰⁵ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 239-241.

¹⁰⁶ *Ministerstvo spravedlnosti České republiky* [online]. Informace o kontrolách notářských úřadů provedených v roce 2018. JUSTICE.CZ: ©2017 [cit. 15.7.2020]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/notari?clanek=informace-o-kontrolach-notarskych-uradu-provedenych-v-roce-2018>

4.2. Profesní dohled v notářské samosprávě

Dohled nad činností notářů a jejich pracovníků není vykonáván pouze ze strany státu, nýbrž i uvnitř samotné notářské samosprávy. Dohled, který je vykonáván NK ČR či jednotlivými regionálními komorami, nazýváme dohledem profesním. Na rozdíl od státního dohledu, který je uveden v § 45 odst. 1 NŘ a omezen pouze na činnosti uvedené v § 2 NŘ, je výkon profesního dohledu širší a může se vztahovat na veškerou činnost notáře tak, jak ji upravuje NŘ v § 1 až 4. Orgány ze strany Ministerstva spravedlnosti provádějící kontroly i orgány notářských komor se při provádění kontrol řídí přiměřeně dle zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění zákona č. 183/2017 Sb.¹⁰⁷

4.2.1. Dohled vykonávaný Komorou

Profesní dohled vykonávaný NK ČR lze rozdělit na dva druhy. Prvním druhem je dohled nad činnostmi jednotlivých regionálních komor. Tento dohled se uskutečňuje zejména na základě předem schválených a zároveň pravidelných kontrol. Může být vykonáván také formou mimořádných kontrol, které v praxi ale nejsou příliš časté. Provedení kontrol ad hoc schvaluje prezidium NK ČR. Samotnou kontrolu pak provádí zpravidla členové NK ČR k ní pověření, není však vyloučeno pověření i osob od členů odlišných.

Komora dále vykonává prostřednictvím komise dohledu prezidia NK ČR dohled nad veškerou činností notáře. Tímto se liší od státního dohledu, neboť má širší záběr působnosti než jen nad činnostmi, kterými byl notář nadán státem. Tento dohled je také vykonáván na základě předem stanoveného plánu kontrol, který je sestaven tak, aby každý notář prošel přibližně jednou za tři roky kontrolou. Cílem těchto kontrol je zejména prevence a předcházení nedostatků v činnosti kontrolovaného notáře. Od roku 2005 se Prezidium NK ČR usneslo na novém pojetí kontrol, které jsou od té doby vykonávány tzv. tematicky, nikoliv zcela univerzálně, jak tomu bylo dle staré koncepce. Tematické kontroly se nyní věnují zejména palčivým problémům zjištěným prostřednictvím jednotlivých kontrol či prostřednictvím poznatků ze stížností od občanů. Výstupem z dohledové činnosti Komory je poté rozbor a závěry z prováděné kontroly.

Mezi součástí dohledu vykonávaným Komorou lze řadit i agendu vyřizování stížností, které může podat veřejnost na práci notářů. Jedná se o významný zdroj informací získaných od občanů na veškerou činnost notáře. Nejen, že slouží jako podklad k úpravám a upřesňování stavovských

¹⁰⁷ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 157-158.

předpisů, jsou i impulsem k zaměření samotné kontrolní činnosti. Případně v neposlední řadě i pro vyvozování kárných opatření.

Dohled Komory lze rozčlenit na část analytickou, ve které se zejména rozebírají přijaté stížnosti. Dále se v této části komise dohledu zaměřuje na hodnocení a zobecňování závěrů z kontrol notářů, které dále slouží k vyvarování se v budoucnu zjištěným nedostatkům. Druhá část dohledu je pak část kontrolní, která je vykonávána členy prezidia Komory a všemi členy dohledové komise prezidia. Pro postup při provádění kontrol notářů je aplikován metodický pokyn. Právní úprava Komorového dohledu upravuje NŘ a také organizační řád.¹⁰⁸

4.2.2. Dohled vykonávaný regionálními komorami

Regionální notářské komory mohou provádět dohled v rámci své teritoriální působnosti, tj. pouze nad notářem, který je jejím členem. Stejně jako Komora dohlíží regionální komory na dodržování předpisů a celkové vedení notářského úřadu. Kontrolou regionální komory by také měli projít jednou za tři roky. Kromě předcházení pochybení v jejich činnosti je jejím účelem i sjednocení nejednotného postupu notářů či alespoň jeho sblížení.¹⁰⁹

4.3. Dohled v rámci pozůstalostního řízení

Notář je nadán pravomocí k projednání pozůstalosti po zůstaviteli. V tomto řízení vystupuje jako soudní komisař a nápad pozůstalostních spisů je zajišťován prostřednictvím místně příslušného okresního soudu. S pozůstalostní agendou se pojí velká zodpovědnost, neboť notář, v tomto případě jakožto soudní komisař, rozhoduje o uspořádání majetku, vypořádání dluhů a zároveň vypořádání společného jmění manželů v případě, že byl zůstavitel ženatý. Je tedy nesporné, že i nad touto agendou je nutno vykonávat dohled, který je zde vykonáván na základě výsledků prošetřování stížností nebo z vlastní iniciativy některé z komor. Přezkum úkonů notáře jako soudního komisaře ve věci právního posouzení v konkrétním případě, možné není, neboť k přezkumu těchto úkonů jsou vyhrazeny pouze řádné a mimořádné opravné prostředky a rozhodnutí o nich náleží pouze do pravomoci soudů. Dohled komorami je v této agendě omezen pouze na zjišťování průtahů v činnosti notáře, jeho nevhodné chování nebo narušování důstojnosti řízení.¹¹⁰

¹⁰⁸ WAWERKA, Karel. Koncepce dohledu Notářské komory ČR. Ad Notam. 2005, č. 3, str. 116,

¹⁰⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 62-63,

¹¹⁰ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 158 - 159.

Dohled je zde realizován na základě stížností. Tyto stížnosti nesmí být anonymní, neboť anonymní stížnosti se nevyřizují. Postup v tomto řízení je víceméně na dohledovém orgánu, který je povinen řídit se pouze doporučením z usnesení Prezidia Komory č. P 13-7/2009. Dohledový orgán je oprávněn stěžovatele vyslechnout, případně pokud existují další osoby, které by mohly přispět ke zjištění udáлых skutečností a dále osoby, proti nimž stížnost směřuje. Lze ověřit potřebné informace i ze samotného spisu. V případě, že je poté stížnost posouzena jako důvodná či částečně důvodná, má dohledový orgán povinnost o tom stěžovatele vyrozumět spolu s informací, jaká opatření byla přijata k nápravě.¹¹¹

4.4. Předmět kontrol a jejich provádění

Kromě dodržování obecně závazných předpisů a dalších vnitřních předpisů, zejména stavovských, jsou předmětem kontrol i ověřovací knihy, knihy notářských úschov, nebo vedení seznamů závětí a dědických smluv. Při dohledu se kontrolují zejména notářské zápisy a listiny dle § 62 NŘ, u spisů dědické agendy, zda nedochází k průtahům v jejich vyřizování, dodržování kancelářského řádu, či dobu otevření kanceláře a způsob, jakým je o tom veřejnost informována. Velmi důkladnou kontrolou prochází i účtování odměny notáře, náhrada hotových výdajů a náhrada za promeškaný čas a to, zda tyto všechny položky jsou v souladu s vyhláškou Ministerstva spravedlnosti o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky č. 196/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dohledem může být dále podrobena i vedení osobních spisů zaměstnanců notářské kanceláře, či zda je prostředí notářské kanceláře dostatečně důstojné k samotnému notářskému úřadu. Komise dohledu si ale kromě demonstrativně vymezených bodů kontroly v člancích III. a IV. Usnesení prezidia č. P 6-6/2019, může sama zvolit, co bude kontrolovat a to i nad rámec vyjmenovaných bodů.¹¹²

Na základě pokynu předsedy komise oznámí notářská komora provedení kontroly kontrolovanému notáři alespoň 30 dnů před jejím konáním. Při kontrolách mimořádných může být lhůta, ve které je notář o kontrole vyrozuměn zkrácena na 15 dnů. V takovém oznámení je uvedeno, kdy se bude kontrola konat, případně jakých spisů či rejstříků se bude týkat. Výstupem z kontroly je pak písemná kontrolní zpráva. Kontrolní zpráva poté obsahuje údaje o členech komise, kteří provedli kontrolu, údaje o kontrolovaném notáři, datum provedení kontroly, spisy a notářské zápisy, které byly podrobeny kontrole, sbírku notářských zápisů, u které byla kontrolována její úplnost, kontrolované rejstříky, případný přehled zjištěných nedostatků, zda byla udělena výtka a podpisy členů komise. Kontrolní zprávu je předseda komise povinen předložit

¹¹¹ Usnesení prezidia Notářské Komory ČR č. P 13-7/2009 ze dne 16.12.2009.

¹¹² Usnesení prezidia Notářské Komory ČR č. P 6-6/2019 ze dne 22.5.2019.

prezidiu notářské komory, a to nejpozději do 30 dnů po provedení kontroly. S kontrolní zprávou je seznámen i samotný kontrolovaný notář a to buď přímo od dohledové komise či prostřednictvím předání zprávy z prezidia notářské komory.¹¹³

Notář má povinnost poskytnout dohledové komisi v době kontroly nejen vhodné prostředí a podmínky k jejímu provedení, ale i součinnost, je-li vyžadována. Tento je také povinen se kontroly zúčastnit osobně a nenařizovat si na stanovený termín kontroly žádná jednání. Dohledová komise je oprávněna k zapůjčení spisů a dalších písemností od notáře k prošetření mimo prostory notářské kanceláře, nejčastěji v sídle notářské komory.¹¹⁴

4.5. Dohledové orgány a jejich činnost

Dohledové orgány jsou upraveny v § 45 NŘ. Pouze dohledový orgán je pověřen ke vstupu do notářské kanceláře, provádění kontrol, nahlížení do spisů, evidenčních pomůcek, spisů zaměstnanců kanceláře, vyúčtování odměn a do sbírek notářských zápisů a vedení úschov. Vzhledem k rozdílným druhům dohledů rozlišujeme i různé druhy dohledových orgánů. U všech třech druhů dohledu jsou dohledovým orgánem komise. V rámci dohledu v notářské samosprávě vykonávaným komorami – ať už komorami regionálními či Notářskou komorou České republiky – v obou případech se jedná o komise, které byly zvoleny prezidiem příslušné komory, a které jsou zpravidla tříčlenné. Komise pro dohled ze strany státu vykonávaný Ministerstvem spravedlnosti jsou určeny Ministerstvem a jsou zpravidla dvoučlenné. Jeden z členů dohledové komise je vždy určen předsedou a tento odpovídá za průběh kontroly a výstupu sepsaném v kontrolní zprávě. Aktuálně má Komise dohledu NK ČR 14 členů. Předsedkyní dohledové komise je JUDr. Věra Sáblíková a místopředsedou JUDr. Libor Bitter.¹¹⁵

Každý rok je podrobena kontrole dohledovou komisí osm notářů ze čtyř krajů a jejich výběr je proveden na základě losování. Členové dohledových komisí jsou pak notáři, který mají svůj úřad v jiném kraji než notář, u kterého mají kontrolu provádět. Od roku 2002, kdy byla navázána spolupráce mezi dohledovými orgány Ministerstva spravedlnosti ČR a komisí dohledu NKČR, byly přítomny pracovnice odboru dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR na některých řádných kontrolách, které byly prováděny komisí dohledu NKČR.¹¹⁶

¹¹³ Článek I.-V. v *Usnesení prezidia Notářské Komory ČR č. P 6-6/2009* ze dne 22.5.2019.

¹¹⁴ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 159-160,

¹¹⁵ Aktuální přehled členů dohledové komise k 20.9.2020 dostupné na <https://www.nkcr.cz/kontakty> ,

¹¹⁶ KOUBA, Václav. Komise dohledu notářské komory České republiky. *Ad Notam*. 2003, č. 2, s. 46 – 47,

4.6. Povinnost mlčenlivosti

Notář, stejně jako všechny ostatní právnické profese, dbá na dodržování mlčenlivosti, která je jedním z významných pilířů důvěry mezi ním a klientem. Vzhledem k náplni práce notáře se klade na povinnost mlčenlivosti o to větší důraz, neboť za tímto nepřicházejí jen klienti ohledně smluv kupních, darovacích či úschovných, ale hlavně v oblasti pořízeních pro případ smrti, majetkových poměrů manželů, snoubenců či pozůstalostních řízení. Zejména v těchto oblastech je zapotřebí notářova diskrétnost a spolehlivost celé kanceláře, která je povinností mlčenlivosti vázána, a to i po ukončení pracovního poměru či v případě notáře odchodu z úřadu. Povinnost mlčenlivosti je notáři uložena zákonem.¹¹⁷

Stejně jako zaměstnanci notářské kanceláře, i členové dohledových komisí jsou při provádění kontroly vázáni povinností mlčenlivosti, což vyplývá z § 56 odst. 7 NŘ. Extenzivním výkladem tohoto ustanovení se mimo zaměstnance kanceláře obmýšlejí i členové dohledové komise, a to i přes to, že zde nejsou explicitně uvedeni. Ustanovení o povinnosti mlčenlivosti se vztahuje i na pověřené dohledové orgány Ministerstva spravedlnosti.¹¹⁸

Při porušení principu povinnosti mlčenlivosti, kterým byla klientovi způsobena škoda či újma, vzniká notáři odpovědnost za újmu dle § 57 NŘ, ledaže prokáže, že způsobené újmě nebylo možno zabránit ani v případě vynaložení veškerého úsilí, které bylo možné po notáři požadovat.¹¹⁹

4.7. Odmítnutí notáře podvolit se pokynům kontrolní komise

Notář je povinen předem nahlášenou kontrolu strpět a v případě potřeb dohledové komise být nápomocen a poskytnout potřebnou součinnost. Předem nahlášenou kontrolou se rozumí oznámenou notáři minimálně 30 dnů před jejím samotným konáním.¹²⁰

Pokud notář znemožňuje výkon kontroly, vzepře se pokynům kontrolního orgánu, neposkytuje součinnost či dokonce aktivním nebo pasivním způsobem zabraňuje provedení samotné kontroly, dopouští se tím kárného provinění ve smyslu § 48 odst. 2 NŘ. V rámci posuzování důvodnosti kárného návrhu bude posouzena jako předběžná otázka důvodnost odmítnutí podvolit se pokynům dohledové komise ze strany notáře.¹²¹ Více o průběhu kárného řízení v kapitole 6. *Kárné řízení jakožto opatření při zjištěných pochybení.*

¹¹⁷ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 273-276,

¹¹⁸ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 161-162,

¹¹⁹ MRZENA, Erik. Z rozhodování kárné komise. *Ad Notam*. 2010, č. 2, s. 49,

¹²⁰ Článek V. v *Usnesení prezidia Notářské Komory ČR č. P 6-6/2009* ze dne 22.5.2019.

¹²¹ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 162,

4.8. Výtka

Dohledový orgán je oprávněn v případě zjištění drobných nedostatků v činnosti notáře či v případě drobných poklesků v jeho chování udělit výtku dle § 47 NŘ. Tímto orgánem se dle § 45 NŘ rozumí pouze Ministerstvo spravedlnosti ČR, Komora nebo regionální komory. Regionální komory mohou udělit výtku pouze notářům, kteří jsou členy dané regionální komory. Při méně závažném pochybení však toto oprávnění má i kontrolní orgán, který kontrolu u notáře prováděl. Samotným drobným pokleskům v chování je však zapotřebí věnovat největší pozornost, proto je není možné posoudit pouze kontrolním orgánem, který kontrolu vykonává, nýbrž vždy příslušným prezidiem regionální komory.¹²²

Výtka je udělena notáři v případě zjištěných pochybení, který však svou intenzitou nedosahují důvodům kárného provinění, které by vedly k zahájení kárného řízení. Jejím účelem je zejména upozornění notáře na jeho pochybení. Na základě tohoto účelu má spíše než sankční charakter, charakter preventivní. Slouží proto jako určitý způsob obeznámení notáře s jeho pochybením, které bylo v průběhu kontroly dohledovým orgánem zjištěno. Jakmile je výtka doručena do dispoziční sféry notáře, nastávají její účinky. Posouzení, zda bude notář informován o svém pochybení výtkou ústně v průběhu kontroly, písemně následně po kontrole či zda jeho pochybení dosahuje takové intenzity, že bude zahájeno kárné řízení, je zcela v kompetenci dohledového orgánu. Uplatní se zde však zásada *ne bis in idem*, která stanoví, že v případě, že byla pro dané pochybení notáři udělena výtka, nelze vůči němu ze stejného důvodu zahájit kárné řízení, a to neohledně na to, kdo návrh o zahájení kárného řízení podává. Jeden z rozdílů mezi výtkou a kárným řízením je okruh osob, kterým výtka může být udělena. Do 1.7.2009 bylo možné obě tato řešení pochybení udělit pouze notáři a nikoliv dalším zaměstnancům notářské kanceláře, jako je například notářský kandidát či notářský koncipient. Od tohoto data jsou kárně odpovědni i zaměstnanci na těchto dvou pozicích. Výtku však lze udělit stále jen notáři. Pokud jsou zjištěna pochybení, která nezpůsobil notář, ale je nepochybné, že byly způsobeny jeho zaměstnanci, výtku jim uděluje notář přímo. Nejedná se zde ale o formu dohledu, která je ustanovena v NŘ, nýbrž čistě o vztah zaměstnanec – zaměstnavatel ve smyslu § 52 písm. f) zákoníku práce. Její charakter je velmi blízký povaze důtky, neboť nepostihuje majetek či svobodu, ale zejména čest notáře.¹²³

Dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu 14 KSe 5/2012-248, ve kterém NSS rozhodoval jako kárný soud v senátě o kárné žalobě podané na soudního exekutora, se výtka řadí v širším

¹²² BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 240-241,

¹²³ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 162-163,

slova smyslu mezi kárná opatření. Dle názoru NSS to vyplývá z mimojiné i jeho výkladu ze zásady *ne bis in idem*, která je zakotvena v čl. 40 odst. 5 LZPS a kterou dále rozvádí § 11 odst. 1 písm. f) trestní řád. Senát NSS v tomto rozhodnutí uvádí, že v případě, že byla za dané pochybení udělena výtka, není možné pro stejné pochybení podat kárnou žalobu. V tomto případě kárný senát NSS klasifikoval výtku jako sankční opatření a nikoliv preventivní tak, jak to uvádí v komentáři k NŘ Jaromír Kožiak.¹²⁴ Pokud by dané pochybení dosáhlo intenzity, která by byla důvodem k podání kárné žaloby, pak i v tomto případě je na daném dohledovém orgánu, zda kárnou žalobu podá či udělí pouze výtku, a to bez ohledu na závažnost deliktu. Výtka je dle názoru kárného senátu dostatečným potrestáním a je zároveň překážkou dvojího postihu. Toto rozhodnutí navazuje na rozhodnutí kárného senátu NSS z roku 2008 sp.zn. 12 KSz 1/2008 a zastává stejný názor jako Vrchní soud v rozhodnutích z roku 2006, a to sp.zn. Ds 4/2006 a sp.zn. Ds 26/2006.¹²⁵

Na udělené výtky se nevztahuje žádné ustanovení o formalizované podobě. Může být jak ústní tak písemná a nemusí o ní být vydáno žádné rozhodnutí. Výtka není považována za správní akt ani za pracovněprávní jednání, není však nepřezkoumatelná. Dle rozhodnutí senátu NSS č.j. 4 As 173/2015-31 lze výtku napadnout žalobou proti rozhodnutí správního orgánu, a to dle § 65 a následujících v s.ř.s.. Senát NSS se v tomto rozsudku zabýval otázkou výtky jako takové, její formální a materiální stránkou a její přezkoumatelnosti. Žalobce v tomto případě podal žalobu na ochranu před nezákonným zásahem v režimu § 82 a násl. s.ř.s. k Městskému soudu v Praze. Senát NSS však ve svém rozhodnutí dospěl k závěru, že svým způsobem lze považovat výtku za správní akt a je tak možné se proti ní bránit přezkoumáním, a to žalobou proti rozhodnutí dle § 65 a násl. s.ř.s., neboť je prostřednictvím výtky zasahováno orgánem moci výkonné proti osobám vykonávajícím moc soudní, což je v rozporu s principem dělby moci a principem nezávislosti soudů, na základě čehož je třeba trvat na přezkoumatelnosti daných zásahů. Vzhledem ke specifčnosti institutu výtky se na ni nevztahují druhá a třetí část správního řádu. Na její vydání se však vztahují základní zásady činnosti správních orgánů dle § 2 až § 8 správního řádu.¹²⁶

NKČR je, jakožto profesní komora, právnickou osobou, která je pověřena zákonem k rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob. Dle výkladu § 4 odst. 1 písm. a) s.ř.s. jsou i profesní komory správními orgány ve smyslu tohoto ustanovení. Na základě tohoto důvodu jsou rozhodnutí komor o veřejných subjektivních právech a povinnostech jejich

¹²⁴ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 163,

¹²⁵ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2013, č. j. 14 Kse 5/2012-248, srov. Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 15.9.2009, č.j. 12 KSz 1/2008-97, nebo Rozhodnutí Vrchního soudu ze dne 9.1.2007, sp.zn. Ds 4/2006 a Rozhodnutí Vrchního soudu ze dne 23.4.2007, sp.zn. Ds 26/2006,

¹²⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2015, č. j. 4 As 173/2015-31,

členů přezkoumávány soudy ve správním soudnictví a to prostřednictvím žalob dle § 65 a následujících s.ř.s., nikoliv obecnými v civilním řízení. Opravné prostředky proti rozhodnutí správních soudů se užijí dle soudního řádu správního, jak vyplývá z rozsudku NSS č.j. 1 As 21/2004-38.¹²⁷

4.9. Exkurz do právní úpravy dohledové činnosti v notářské samosprávě na Slovensku

Pro srovnání úpravy dohledu v notářské samosprávě mimo Českou republiku jsem vybrala Slovenskou republiku. Dohled je taktéž upraven Notářským řádem, a to v části šesté § 89 a následující.¹²⁸ Dále kárné řízení podrobněji upravuje Disciplinárny poriadok NKSR a Organizačný poriadok NKSR.¹²⁹

Stejně jako NŘ upravuje NP dohled vykonávaný státem Ministerstvom spraviednosti SR. Ministerstvo je oprávněno provádět dohledovou činnost pouze nad činnostmi notáře upravenými § 3 odst. 1 NP, kterými jsou zejména sepisování a vydávání listin o právních úkonech, osvědčení právně významných skutečností, jednání v oblasti notářských úschov a úkony v oblasti centrálních registrů. Ministerstvo postupuje v dohledové činnosti především na základě stížností, které obdrželo.¹³⁰

Profesní dohled v notářské samosprávě je zde vykonáván obdobným způsobem tak, jak byl popsán výše v úpravě NŘ. Rozdíl však zůstává v nástrojích, kterými disponuje dohledová komise při výkonu dohledu v notářském úřadě. Tato komise má k dispozici místo institutu výtky, který je popsán v kapitole 4.8 možnost udělit napomenutí či písemné napomenutí. Tyto instituty nazýváme pořádková opatření a rozhoduje o nich prezidium NKSR. Opravný prostředek proti rozhodnutí o uložení pořádkového opatření není přípustný.¹³¹

Kárné řízení, které NP nazývá řízením disciplinárním, se zahajuje na základě stejných důvodů, které upravuje česká právní úprava, tedy zavinění spočívající v porušení povinnosti závažným či opětovným způsobem. Liší se však zejména tím, že NP v § 91 a následujících demonstrativně uvádí, jaké povinnosti byly v případě zavinění porušeny. Co se týče opatření, která

¹²⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4.5.2005, č.j. 1 As 21/2004-38 a zároveň MATES, Pavel. Státní dozor nad zájmovou samosprávou. *Právní rozhledy*. 2011, č. 24, s. 885-889,

¹²⁸ § 89 zákona č. 323/1992 Zb., o notářích a notářské činnosti (Notářský poriadok).

¹²⁹

¹³⁰ HUŠEK, Jan. *Občiansky súdny poriadok a notársky poriadok*. Bratislava: Omega, 1992. Právo (Omega), s. 182-185.

¹³¹ KOVÁCS, Karol. *Notársky poriadok*. Komentár. Bratislava. Wolters Kluwer, 2017. ISBN: 978-80-8168-575-0. s 343-350.

mohou být notáři uložena, není úprava od té české odlišná, pouze nabízí jedno opatření navíc. Na rozdíl od české právní úpravy, slovenskému notáři lze pozastavit výkon notářského úřadu po dobu nejméně dvou měsíců, nejdéle však 24 měsíců, přičemž není v NP upraveno, jak bude postupováno při takovém pozastavení, zda se celý úřad na stanovenou dobu zcela uzavře, či zda bude moci pokračovat v případě, kdy je ustanoven notáři trvalý zástupce – notářský kandidát. Lhůty pro podání návrhu na zahájení kárného řízení jsou stejně jako v ČR, tedy subjektivní lhůta činí 1 rok a lhůta objektivní 3 roky. Rozhodnutí o kárném provinění vydává kárná komise prostřednictvím svých kárných senátů. Proti tomuto rozhodnutí je možné podat opravný prostředek. Obdobně jako v ČR je možné podat proti rozhodnutí kárné komise i správní žalobu, která musí být podána ve lhůtě 15 dnů od doručení rozhodnutí o uložení kárného opatření.¹³²

Vzhledem k blízkosti a provázanosti právních řádů obou států je i právní úprava dohledové činnosti v notářské samosprávě velmi obdobná. Najdeme zde pár rozdílů, které jsem zmínila výše, nejedná se však o zcela odlišný způsob dohledu. Co hodnotím jako velmi zdařilé, oproti české úpravě, je demonstrativní výčet předpisů, jejichž porušení vede k zahájení kárného řízení. Ačkoliv se jedná o výčet demonstrativní, může být tento více než nápomocné při ověřování zdůvodnění podání návrhu k zahájení kárného řízení. Zajímavým institutem může být taktéž pozastavení výkonu notářského úřadu jakožto kárné opatření směřující proti notáři. Notář tak není zcela zbaven výkonu, pouze dle závažnosti kárného provinění na danou dobu nesmí v úřadu působit, po uplynutí této lhůty se smí navrátit ke své činnosti.

¹³² VALOVÁ, Katarína a kol. *Notársky poriadok*. Komentár. Bratislava. C.H.Beck, 2016. ISBN: 978-80-89603-44-2. s 768-779.

5. Kárné řízení

Kárné řízení je upraveno v § 48 a násl. NŘ. Je to po výtce dalším nástrojem dohledové komise, jak upozornit notáře na zjištěná pochybení. Kárné řízení lze na rozdíl od výtky zahájit i s notářským kandidátem či notářským koncipientem a zahajuje se pro závažné či opětovné porušení povinností. Kárné řízení je dále upraveno Kárným řádem, což je vnitřní předpis NKČR, který byl přijatý dne 16.6.2009 sněmem NKČR a k němuž udělilo souhlas Ministerstvo spravedlnosti.

5.1. Subjekty odpovědné za kárné provinění

Notářský řád taxativně vyjmenovává subjekty, které se mohou dopustit kárného provinění. Patří mezi ně pouze notář, notářský kandidát a notářský koncipient. Mezi subjekty kárného provinění nelze extenzivním výkladem zařadit další pracovníky notářské kanceláře, například notářské tajemnice, neboť jim je jejich pochybení povinen vytknout notář. V případě zániku funkce notáře či skončení pracovního poměru kandidáta či koncipienta se kárné řízení zastaví. Vedle kárného řízení může souběžně být zahájeno řízení trestní či správní. Lze proto udělit kárný postih notáři i v případě, že byl v trestním soudním řízení pravomocně odsouzen v obdobné věci.

Kárným proviněním je NŘ definován jako disciplinární delikt, kterým byly závažně či opětovně porušeny povinnosti stanovené NŘ, zvláštním právním předpisem, předpisem Komory nebo usnesením orgánu notářské samosprávy. Zároveň se může jednat o narušení důstojnosti notářského povolání svým chováním některého ze subjektů kárného provinění. V kárném řízení se uplatní zásada obžalovací.¹³³

5.2. Znaky kárného provinění

V případě odpovědnosti notáře za vedení úřadu a plnění povinností stanovených mu zákonem a jinými právními předpisy se uplatní objektivní odpovědnost. Je to jeden z fundamentálních znaků koncepce notářského úřadu. Má se za to, že notář je odpovědný za fungování svého úřadu, organizaci práce v něm, výběr zaměstnanců, způsob jejich výběru a jejich zaškolení. Na rozdíl od kandidátů a koncipientů je jeho odpovědnost pojata širěji, neboť je na notářské úřady nahlíženo jako na monokraticky organizované orgány veřejné moci, což potvrdil i

¹³³ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 163-165,

NSS ve svém rozhodnutí 13 KSeo 1/2011, když uložil kárné opatření v případě, kdy k pochybení došlo na straně zaměstnanců a kárně obviněný se v tomto případě od chybného jednání svých zaměstnanců nijak nedistancoval, nýbrž je obhajoval a vydal pokyn k pokračování v jejich jednání.¹³⁴

Dalším významným znakem kárného provinění je závažnost zjištěného pochybení, pro které již nestačí udělení výtky. Spolu s opětovností se jedná o alternativní znak skutkové podstaty kárného provinění. Závažnost zjištěného pochybení je na zvážení dohledové komise působící u daného notáře. Je zde ale několik ukazatelů, které jsou povinni členové kontrolní komise zkoumat. V první řadě jsou povinni zjistit a zmapovat, zda byla způsobeny nepříznivé následky a jejich rozsah vůči účastníkům řízení, klientům či orgánům veřejné moci nebo soudům porušením povinností stanovených právními a stavovskými předpisy. Právní předpisy zde zákon zahrnuje i zvláštní, pod které může spadat například závažné porušení pracovněprávních povinností zaměstnavatele vůči svým zaměstnancům jako je neplacení daní či zdravotního a sociálního pojištění. Členové komise dohledu jsou taktéž povinni zjistit, zda dané pochybení ovlivnilo vnímání notářského stavu. Toto pochybení se nemusí projevat jen v čistě profesní rovině, ale může být i v rovině osobní, která svou intenzitou může narušovat rovinu profesní, což by byl například abusus drog či alkoholu. V neposlední řadě by měli také zkoumat subjektivní stránku, tedy vztah notáře k danému chybnému skutku, zda byl způsoben úmyslně či nedbalostně.¹³⁵

Zákonodárce stanovuje alternativním znakem kárného provinění opětovnost, kterou se v tomto ustanovení rozumí recidiva. Pod tímto znakem rozumíme pochybení, které nemusí svou intenzitou dosahovat důvodu pro zahájení kárného řízení, bylo-li by spácháno jednou, ale jeho opětovnost ho činí důvodným, aby bylo vnímáno jako kárné provinění. V rozsudku NSS ze dne 14.2.2011 č.j. 14 Kse 6/2010-182 je velmi dobře rozebrána intenzita porušení povinností, které stanovuje právní předpis či stavovský předpis, jaké musí být dosaženo, aby bylo dané pochybení klasifikováno jako kárné provinění. Hodnocení bude záviset na všech okolnostech konkrétního případu. Stěžejním aspektem je poté význam chráněného zájmu, který byl narušen daným pochybením, způsob, kterým bylo jeho narušení provedeno a v neposlední řadě vnitřní pohnutka, která vedla ke spáchání kárného provinění.¹³⁶

¹³⁴ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kseo 1/2011-109,

¹³⁵ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 242-245,

¹³⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2011, č. j. 14 Kse 6/2010-182,

5.3. Kárné opatření

Bylo-li zjištěno kárné provinění, lze uložit kárné opatření. Výčet kárných opatření je taxativní. Uložení kárných opatření nelze kumulativně, nýbrž musí být uloženo pouze jedno z výčtu možných uvedených. Při ukládání kárných opatření je zapotřebí každé rozhodnutí vzhledem ke konkrétní situaci odůvodnit, na základě čeho bylo dané opatření uloženo. V případě uložení peněžité pokuty je nezbytné ve výroku rozhodnutí stanovit i lhůtu plnění a platební místo, pokud je to možné. Účastníky v kárném řízení jsou kárný obviněný a kárný navrhovatel.¹³⁷

Soudní řád správní stanoví podmínky, za kterých lze podat žalobu ke správnímu soudu. Tuto žalobu lze podat pouze v případě, že se jedná o pravomocné rozhodnutí kárného senátu, ve kterém byl kárně obviněný uznán vinným kárným proviněním a ve kterém mu bylo uloženo kárné opatření. Soudem, ke kterému bude žaloba podána, bude Městský soud v Praze. Tato žaloba však nemá suspenzivní účinek, soud ho ale může přiznat.¹³⁸

5.3.1. Kárná opatření ukládána notářům

§ 48 odst. 3 písm. a) - c) NŘ taxativně stanoví kárná opatření, která lze uložit pouze notáři. Mezi kárná opatření, která lze uložit notáři jsou zařazena písemné napomenutí, jakožto nejmírnější kárné opatření. I přes to, že je ve svém názvu má toto kárné opatření slovo „*písemné*“, může být vysloveno ústně. Pokud však bylo písemné napomenutí ústně vysloveno, musí po něm následovat rozhodnutí o vině kárně obviněného, kterým se stanoví, že po právní moci tohoto rozhodnutí nebude vyhotovováno písemné napomenutí již písemně. Kárné opatření, které je již přísnější než písemné napomenutí, je peněžité pokuta. Notářům lze dle zákonné úpravy uložit do výše stonásobku minimální měsíční mzdy. Výši základní sazby minimální mzdy vypočítáme z částky určené nařízením vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí. Posledním a zároveň nejprísnejším kárným opatřením, které lze vůči notáři uložit, je odvolání notáře z úřadu. Odvolání notáře by měl být prostředek ultima ratio, který by se měl aplikovat skutečně v situacích, kdy byly povinnosti notářem porušeny úmyslně a zvláště závažným způsobem, dále v případě, že jeho jednání způsobilo těžko napravitelný vliv na pověst notářské obce a v neposlední řadě také v případě, že kárné opatření, které bylo notáři uloženo v minulosti,

¹³⁷ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 166-167,

¹³⁸ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 5. 2010, č. j. 10 Ca 296/2008 - 45,

nepomohlo k jeho nápravě, neboť notář nedbal snahy k nápravě a ve svém chybném jednání pokračoval nadále. Pokud bylo uloženo notáři kárné opatření ve formě jeho odvolání, není tento oprávněn po dobu následujících pěti let ucházet se o místo notáře a účastnit se konkurzů na uvolněné notářské úřady.¹³⁹

5.3.2. Kárná opatření ukládána notářským kandidátům

Kárná opatření vůči notářským kandidátům a notářským koncipientům lze ukládat až od roku 2009. I přes to je nelze postavit na rovinu při ukládání kárných opatření vůči notářům, neboť pokud je ukončen pracovněprávní poměr u daného notáře, musí být kárné řízení dle § 49b odst. 1 písm. b) NŘ zastaveno. Úpravu kárných opatření, která lze uložit kandidátům za jejich kárná provinění, nalezneme v § 48 odst. 4 písm. a) – c) NŘ. Pod písmenem a) je stejně jako u kárných opatření vůči notářům stanoveno písemné napomenutí, které je i zde nejmírnějším typem kárného opatření a jeho úprava není odlišná od té, kterou aplikujeme vůči notářům. Druhým postihem notářských kandidátů je peněžitá pokuta. U kandidátů je však rozdíl v částce, kterou lze uložit za pochybení, která je stanovena do výše dvacetinásobku minimální měsíční mzdy. Posledním z výčtu kárných opatření, která lze kandidátovi uložit je odvolání z funkce zastupování notáře. Toto ustanovení má ale specifikum oproti dvěma výše uvedeným. Jako jediné totiž nemůže být aplikováno bez dalšího na všechny notářské kandidáty, ale pouze takové, kteří se stali zástupci notáře. Takoví potom nemohou být jmenováni zástupci po dobu dalších pěti let od právní moci rozhodnutí, kterým bylo uloženo toto kárné opatření.¹⁴⁰

5.3.3. Kárná opatření ukládána notářským koncipientům

Kárná provinění notářských koncipientů jsou z této trojice nejnáročnější na prokazování a postih obecně. Mnohem častější je jejich řešení v rámci pracovněprávního vztahu s daným notářem. Kárná opatření jsou však na rozdíl od opatření udělovaná kandidátům a notářům stanovena nejmírněji. § 48 odst. 3 písm. c) stanoví také písemné napomenutí a peněžitou pokutu. Pokutu však lze uložit pouze do výše pětinasobku minimální mzdy. Avšak pokuta je mezi kárnými opatřeními vůči notářským koncipientům nemírnějším opatřením. Notářského

¹³⁹ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 243-246,

¹⁴⁰ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 167-168,

koncipienta nelze odvolat z úřadu ani jej nelze odvolat z funkce, neboť jeho postavení je založeno čistě pracovněprávním vztahem – konkrétně pracovněprávní smlouvou, do které notářská samospráva nesmí zasahovat a za kterou odpovídá striktně notář sám. Otázkou však zůstává, kolik se reálně notářských koncipientů dostane do kárného řízení. Nejčastěji je jejich poklesek řešen rozvázáním pracovněprávního vztahu či v případě méně závažného pochybení udělenou výtkou přímo notářem.¹⁴¹

5.3.4. Peněžité pokuta jako druh kárného opatření

V případě zjištěného kárného provinění lze uložit kárné opatření ve formě peněžité pokuty všem třem obviněným subjektům. Jak již bylo předestřeno výše, než vždy ve stejné výši a ne vždy se jedná o opatření ve stejné míře přísnosti. Pokud bylo toto kárné opatření uloženo kárně obviněnému a rozhodnutí o jejím uložení se stalo pravomocným, je kárně obviněný povinen částku stanovenou v rozhodnutí o uložení peněžité pokuty složit na účet regionální notářské komory, jejímž je či byl členem. Nabylo-li rozhodnutí právní moci a kárně potrestaný částku ve prospěch této komory nesložil, je příslušná notářská komora oprávněna podle části šesté občanského soudního řádu navrhnout nařízení výkonu rozhodnutí či pomocí soudního exekutora podat návrh na zahájení exekuce podle exekučního řádu. Výnos z kárného opatření peněžité pokuty bude příslušet té komoře, ve které byl kárně obviněný členem v době, kdy bylo rozhodnutí vydáno. Kárný senát by však tento údaj měl uvést i v samotném rozhodnutí, neboť by to mohlo vést k případným sporům vzniklým při změně úřadu notáře či nového pracovního poměru kandidáta či koncipienta u notáře, jehož úřad je pod odlišnou regionální notářskou komorou.¹⁴²

5.4. Kárná žaloba

5.4.1. Kárný senát

V případě, že se dopustí notář, kandidát či koncipient kárného provinění, rozhoduje o něm a o uložení kárných opatření tříčlenný kárný senát. Tento senát sestává pouze z vylosovaných členů kárné komise. Kárná komise má pět členů. Vzhledem k počtu členů kárné komise dochází velmi často k problematickému výběru, neboť někteří členové mohou být vytěžováni více nežli jiní. Notáři, kteří jsou členové kárné komise s celostátní působností, jsou voleni sněmem NK ČR a nemohou být zároveň členy prezidia NK ČR. Předseda kárného senátu je

¹⁴¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 103-106,

¹⁴² BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 244-247,

určen taktéž losem. Vzhledem k velmi malému počtu případů, které končí kárným řízením, by de lege ferenda mohl s ohledem na svou specializovanost být předsedou kárného senátu vždy předseda kárné komise. Losování a jeho průběh je zaznamenán do zápisu dle § 3 Kárného řádu. Notář může být zbaven funkce člena kárného senátu odvoláním prezidentem NK ČR na návrh jiného člena kárného senátu při závažném porušení svých povinností. Toto závažné porušení povinnosti se posuzuje v daném konkrétním kárném řízení. Funkce zaniká členovi kárného senátu také smrtí či ukončením jeho působnosti v úřadu notáře. Zajímavá problematika pak vyvstává v případě, že členovi kárného senátu zanikne jeho členství v kárné komisi. Dle § 3 odst. 2 písm. c) Kárného řádu je jeho členství v kárné komisi podmínkou pro jmenování do funkce člena kárného senátu, neplyne pak toliko ze zákona, že by měl být členem kárné komise po celou dobu kárného řízení. Jeho členství zaniká také vyloučením pro podjatost na základě rozhodnutí samotného podjatého člena či na návrh účastníka řízení.¹⁴³

5.4.2. Zahájení řízení

Kárné řízení může být zahájenou pouze na návrh. Podáním kárné žaloby oprávněným kárným žalobcem je řízení zahájeno. Náležitosti kárné žaloby vymezuje NŘ v § 49 odst. 6. Kárný žalobce je povinen připojit k návrhu důkazy, které má k dispozici a pravdivě vylíčit skutek, ke kterému došlo. Navrhovatel může dle § 10 Kárného řádu disponovat se svým návrhem až do rozhodnutí kárného senátu.¹⁴⁴

Pro podání kárné žaloby je důležité dodržet její zákonné lhůty. Objektivní lhůta činí 3 roky a začíná běžet ode dne, kdy došlo ke kárnému provinění. Lhůta subjektivní je stanovena na 6 měsíců a začíná běžet ode dne, kdy se o kárném provinění navrhovatel dozvěděl. V případě nedodržení jedné z lhůt je řízení zastaveno. Na základě rozhodnutí Nejvyššího správního soudu lze mít za to, že výklad počátku běhu lhůt je vykládán spíše restriktivně, neboť v Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31.10.2011 č.j. 4 Ads 36/2011-93 senát rozhodl, že počítání subjektivní lhůty v případě sepsání zprávy o provedení kontroly je zahájeno dnem sepsání této zprávy a nikoliv dnem doručení kontrolní zprávy kontrolovanému notáři. Pokud by tomu tak nebylo, mohl by nastat dle senátu NSS riziko, na které upozornil

¹⁴³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 100-104,

¹⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2011, č. j. 13 Kss 1/2014 – 121 a zároveň KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 169-170,

ve svém nálezu i Ústavní soud, ohrožení právní jistoty kontrolovaných notářů vzhledem k nahodilosti určení počátku běhu této lhůty.¹⁴⁵

Rozsah žaloby je určen skutkem, pro který je žalován kárný obžalovaný. NR ani Kárný řád nevymezují definici popsání kárného provinění, budou zde aplikovány náležitosti z práva trestního. Na kárnou žalobu se však nevztahují přísné podmínky jako na obžalobu trestní dle trestního řádu, neboť trestní řád zde není ani podpůrně aplikován.¹⁴⁶

Mezi oprávněné subjekty k podání kárné žaloby řadí NR taxativně ministra spravedlnosti ČR, prezidenta Komory, prezident regionální komory, jejíž je obviněný notář členem, předsedu krajského soudu v kraji, ve kterém má notář úřad a předsedu okresního soudu, v jehož obvodu má notář svůj úřad. Ve výčtu nejsou stěžovatelé, kterým měla být způsobena újma. Kárně obžalovanému může být kárným senátem jmenován opatrovník v případech stížení duševní poruchou či onemocněním, které by jej omezovalo ve schopnosti se hájit. Přednost v zastupování má však vždy zvolený zmocněnec.¹⁴⁷

5.4.3. Průběh řízení

Kárně obviněný je povinen si sám rozhodnout, zda bude v kárném řízení zastoupen jiným notářem či advokátem, nebo bude své zájmy hájit sám. Jednání nařízené v rámci kárného řízení je neveřejné. Samotný průběh kárného řízení v notářské samosprávě je velmi specifický na rozdíl od jiných právních profesí, které se opírají o trestní řád. Zákodárce v tomto případě nechal úpravu na stavovských předpisech. Kárné řízení je v notářské samosprávě vedeno především zásadou inkviziční, neboli zásadou vyhledávací, která je charakteristická zejména pro řízení nesporná. V ostatních kárných řízeních právnických profesích se vyskytuje spíše zásada projednací. Kárný senát v notářské samosprávě tudíž s konečnou platností většinovým hlasováním rozhoduje o tom, které důkazy budou provedeny a které nikoli. Mezi důkazy řadíme vše, co by mohlo přispět k objasnění spáchaného skutku. Důkazními prostředky budou zejména výpovědi kárně obviněného notáře, výpovědi svědků, listiny, znalecké posudky a další písemnosti. O jednání je pořizován zápis. V případě ústního kárného řízení je jeho vedením pověřen předseda kárného senátu. Předseda kárného senátu dá po skončení dokazování a po zkonstatování zbývajících obsahu kárného spisu slovo k závěrečným řečem.

¹⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.10.2011, č. j. 4 Ads 36/2011-93, srov. Nález Ústavního soudu ze dne 3. 10. 2002, sp. zn. IV. ÚS 302/02,

¹⁴⁶ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 170-173 a srov. přiměřeně Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 12. 2014, č. j. 14 Kse 5/2014-85,

¹⁴⁷ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 248-250,

Se závěrečnou řečí začne jako první navrhovatel, po něm následuje obhájce kárně obviněného notáře a jako poslední má závěrečné slovo kárně obviněný notář. Po skončení závěrečných řečí se kárný senát uchýlí k poradě, na které je hlasováním rozhodnuto, zda se kárně obviněný notář dopustil kárného obvinění a případně kterého a jaké mu za něj bude uloženo kárné opatření. Na základě výsledku hlasování vyhlásí rozhodnutí senátu jeho předseda. Další odlišností kárného řízení v notářské samosprávě je také nemožnost provedení zkráceného řízení, ve kterém by bylo možné vydat tzv. kárný příkaz.¹⁴⁸

Kárný senát je dle § 49b NŘ oprávněn vydávat procesní rozhodnutí v průběhu řízení. Jedná se o nemeritorní rozhodnutí ve věci. Odstavec 1 tohoto ustanovení stanoví taxativní výčet důvodů, pro které lze kárným senátem bez ústního jednání kárné řízení zastavit. Dle NŘ lze kárné řízení zastavit v případě opožděného podání kárné žaloby, odvolání notáře či zániku výkonu jeho úřadu, pokud se jedná o kandidáta či koncipienta, pak se řízení zastaví, jestliže byl pracovní poměr skončen, neboť se má za to, že notář tímto krokem dostatečně ochránil notářský stav a vedení řízení je dále bezpředmětné. NŘ dále uvádí jako důvod zánik odpovědnosti notáře a zastavení řízení v případě, že skutek, pro který bylo kárné řízení zahájeno, byl projednáván také v trestním řízení a v tomto řízení o něm bylo pravomocně rozhodnuto. Pokud by kárný senát v řízení pokračoval bez dalšího, bylo by to v rozporu se zásadou „ne bis in idem“. Kárný řád k tomuto taxativnímu výčtu přidává důvod vedoucí k zastavení řízení, kterým je zpětvzetí návrhu navrhovatelem. Kárný senát v rámci nemeritorních rozhodnutí může kárné řízení také přerušit. K přerušení řízení dochází v případě, že se kárný senát domnívá, že skutek, který je popsán v kárné žalobě, jeví znaky trestného činu nebo v případě, že je pro daný skutek již kárně obviněný stíhán v trestním řízení. Pokud orgán činný v trestním řízení rozhodne o tom, že skutek je kárným proviněním, kárný senát v řízení pokračuje. Pokud není řízení zastaveno ani přerušeno, nařídí předseda kárného senátu termín ústního jednání.¹⁴⁹

5.4.4. Rozhodnutí ve věci

Pokud nebylo ve věci vydáno nemeritorní rozhodnutí, rozhodne kárný senát rozhodnutím ve věci o kárném návrhu po nařízeném ústním jednání. O hlasování kárného senátu na poradě se sepisuje protokol, který je po sepsání zapečetěn do obálky a tato obálka je následně připojena ke kárným spisům. V případě, že je hlasováním kárně obviněný notář uznán

¹⁴⁸ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21.1.2011, č. j. 10 Ca 308/2008-100,

¹⁴⁹ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 251-255 a zároveň srov. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1.9.2010, č. j. 11 Kse 1/2010-80,

vinným, nelze upustit od potrestání a je zapotřebí uložit kárné opatření či kombinaci dvou kárných opatření zároveň. Při ukládání kárných opatření je třeba hledět na demonstrativní výčet zásad, které jsou uvedeny v § 20 Kárného řádu. Jedná se zejména o přihlídnutí k povaze skutku, následkům, které skutek způsobil, k okolnostem, které panovaly v době spáchání skutku či které vedly k jeho spáchání a v neposlední řadě k osobním poměrům kárně obviněného.^{150 151} Výrok rozhodnutí je po vyhlášení předsedou kárného senátu přítomným účastníkům vnesen do písemného vyhotovení rozhodnutí spolu s odůvodněním a poučením o opravných prostředcích, které je následně doručeno všem oprávněným osobám. Skutek, o kterém má kárný senát rozhodnout, musí být uveden v předmětu kárného návrhu. Ve výroku je zkonstatována vina kárně obžalovaného a uložení kárného opatření, nebo je tam naopak zkonstatováno zproštění kárného obvinění. V obou případech bude rozhodnutí obsahovat samostatný výrok o uložení povinnosti hrazení nákladů řízení. V případě uznání viny kárně obviněného, bude výrok obsahovat povinnost kárně obviněného zaplatit paušální náklady kárného řízení. V případě zproštění viny bude uložena povinnost nahradit kárně obviněnému účelně vynaložené náklady.¹⁵²

Meritorním rozhodnutím ve věci je taktéž zamítnutí kárného návrhu. Zamítnutím kárného návrhu se obviněný zprošťuje kárného obvinění. K zamítnutí může dojít v případě, kdy se kárně obviněný kárného provinění nedopustil. K tomu může dojít tehdy, pokud se skutek nestal vůbec, či byl spáchán jinou osobou, nebo se skutek stal, ale nenaplnil znaky kárného provinění. Druhým případem, kdy by mohlo dojít k zamítnutí, je situace nastalého skutku a nastalého kárného provinění, pro jehož spáchání konkrétním kárně obviněným není dostatek důkazů. Pak se zde uplatní princip *in dubio pro reo*.¹⁵³

Samotná rozhodnutí kárného senátu bohužel nejsou zveřejňována. Jejich dostupnost je zajištěna pro veřejnost až prostřednictvím rozhodnutí správních soudů, ke kterým některý z účastníků podá opravný prostředek. Ve dvouměsíčníku *Ad Notam* byl však vydán velmi zajímavý článek týkající se rozhodnutí kárného senátu, je však již spíše neaktuální, neboť je tento článek z roku 2010 a tehdy ještě v kárném řízení působila kárná komise, nikoliv senát a

¹⁵⁰ § 20 Kárného řádu,

¹⁵¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.11.2010, č.j. 15 Kse 1/2010-54,

¹⁵² KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 179-182,

¹⁵³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 103-106,

opravným prostředkem bylo odvolání, které řešilo samo prezidium NKČR, nikoliv odvolací kárný senát.¹⁵⁴

5.4.5. Opravné prostředky

Kárné řízení je založeno na dvojinstančním principu. Pokud kárně obviněný či kárný žalobce nesouhlasí s rozhodnutím kárného senátu, je oprávněn proti tomuto podat odvolání dle § 50 NŘ a zároveň dle § 21 a následujících Kárného řádu. Odvolání proti rozhodnutí musí být podáno Komoře, a to do 15 dnů od jeho doručení. Lhůta počíná běžet den po dni, kdy bylo rozhodnutí doručeno. V případě nedodržení lhůty pro podání odvolání se odvolání odmítne dle § 23 Kárného řádu, neboť se jedná o lhůtu zákonnou, jejíž nedodržení nelze prominout. Podání odvolání má suspenzivní účinek. Odvolat se lze pouze proti rozhodnutí o kárném návrhu, jiná rozhodnutí jako například procesní rozhodnutí kárného senátu jsou z přípustnosti odvolání vyloučena. Rozhodnutí, proti kterým nelze podat odvolání, lze přezkoumat prostřednictvím podáním námitek, kterými se kárný senát musí zabývat a o kterých musí být rozhodnuto. Proti rozhodnutí, jímž byl kárně obviněný zproštěn kárného obvinění, nelze podat ze strany kárně obviněného odvolání. Podané odvolání musí být dle § 50 odst. 3 NŘ řádně odůvodněné, avšak žádné další náležitosti odvolání zákonodárce nspecifikuje. Má se za to, že odvolání by mělo obsahovat informaci o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu je toto činěno a co je dle odvolatele v rozhodnutí vadné, v neposlední řadě i to, jak by dle odvolatele měl odvolací senát rozhodnout. Neodůvodnění podaného odvolání je důvodem k jeho odmítnutí dle § 23 Kárného řádu.¹⁵⁵

Prezidium Komory je pověřeno sestavením odvolacího kárného senátu. Bezprostředně po předložení kárného spisu Komoře na následujícím jednání prezidia se určí jeho předseda a dva členové, kteří již však nemusí být členy notářského stavu. Poslední dva členové odvolacího senátu, kteří jsou z řad členů prezidia, jsou vybíráni losem. Samotný průběh odvolacího řízení je upraven převážně v Kárném řádu a na jeho průběh lze přiměřeně aplikovat ustanovení o řízení vedeném kárným senátem. Rozdíl bude zejména v provádění důkazů, které se v odvolacím řízení provede pouze tehdy, jestliže existují pochybnosti o správnosti a úplnosti skutkových zjištění či by k objasnění věci bylo třeba opakovat důkazy nebo je znovu provádět.¹⁵⁶

¹⁵⁴ MRZENA, Erik. Z rozhodování kárné komise. Ad Notam. 2010, č. 2, s. 49,

¹⁵⁵ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 183-186,

¹⁵⁶ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 259-263,

Odvolací kárný senát je oprávněn dle § 23 Kárného řádu z formálních důvodů odvolání odmítnout. Ve výčtu jsou jako důvody uvedeny opožděné podání, nepřipustnost subjektu podávajícího odvolání a neodůvodnění odvolání a to ani po výzvě předsedy senátu, který je povinen odvolatele vyzvat k odůvodnění ve stanovené lhůtě. Odvolací kárný senát taktéž může zastavit odvolací řízení dle § 25 Kárného řádu z důvodu zpětvzetí odvolání či z důvodů stejných pro zastavení kárného řízení, které stanoví § 49b odst. 1 NŘ.¹⁵⁷

Pokud odvolací kárný senát odvolání neodmítne, přezkoumá zejména odůvodněnost výroků napadeného rozhodnutí odvoláním, a poté také správnost postupu v kárném řízení. Správnost postupu přezkoumává zejména tehdy, jsou-li odvolatelem vytýkány jeho vady. Po přezkoumání nařídí předseda senátu ústní jednání, na němž podává pověřený člen odvolacího senátu zprávu, vyjadřují se k odvolání účastníci řízení, dochází k doplnění, pokud je potřebné, či k opakování dokazování a na závěr jsou účastníky předneseny závěrečné řeči. Vzhledem k aplikaci dispoziční zásady odvolacího řízení jsou při něm přezkoumávány pouze napadené výroky a výroky na těchto závislé. Napadne-li odvolatel pouze výrok o kárném opatření, nelze přezkoumat v tomto daném odvolacím řízení i výrok o vině – v tomto případě kárném provinění. Pokud by napadl výrok o kárném provinění, odvolací senát přezkoumá i závislý výrok o uložení kárného opatření. Výrok o nákladech kárného řízení, které jsou upraveny v § 49c NŘ a činí nyní paušální částku 10 000 Kč, se přezkoumává jakožto akcesorický výrok vždy. Shledá-li odvolací senát odvolání jako nedůvodné, zamítne jej dle § 28 Kárného řádu. Zamítnutí nastane v případě, kdy je napadené rozhodnutí shledáno jak skutkově, tak právně věcně správné a kárné opatření není zcela zjevně nepřiměřené. Odvolací senát pak do výroku uvede, že odvolání zamítá, a to bez potvrzení napadeného rozhodnutí. Je-li odvolacím senátem odvolání shledáno alespoň z části důvodným, je tato část napadeného rozhodnutí zrušena a odvolací senát zvolí jednu ze dvou možností dalšího postupu. První možností je rozhodnutí učiněné samotným odvolacím senátem v potřebném rozsahu. Druhou možností je navrácení v potřebném rozsahu věci kárnému senátu, který rozhodoval o věci v 1. stupni, k vedení dalšího řízení, avšak bude vázán závazným právním názorem, který mu odvolací senát doporučí ohledně dalšího postupu. Tato druhá možnost je využívána velmi zřídka. Odvolací senát věc vrátí zejména v případě, když zjistí, že skutková zjištění jsou zcela nedostačující k vydání rozhodnutí či zcela nesprávná. Věc může být vrácena kárnému senátu v 1. stupni, dopustil-li se kárný senát zvláště závažných procesních pochybení. Mnohem frekventovanější je postup dle § 26 Kárného řádu, kdy odvolací senát vydá sám rozhodnutí ve věci. Je zde

¹⁵⁷ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5, str. 104-109,

předpoklad, že odvolací senát případná doplnění, jako dokazování či napravení pochybení, vykoná sám. Bylo-li zastaveno kárné řízení v 1. stupni před kárným senátem a toto zastavení bylo důvodné, není možné učinit rozhodnutí v této věci odvolacím kárným senátem, neboť by takové rozhodnutí bylo v rozporu s principem dvojinstančnosti kárného řízení. V charakteru kárného řízení se propisuje i zásada zákazu *reformationis in peius*, která se projeví zejména v řízení odvolacím, ve kterém by nemělo docházet ke zpřísnění výroku o vině ani trestu – zde o kárném provinění ani kárném opatření. Předseda odvolacího kárného senátu předá spis po pravomocném skončení věci Komoře do 15 dnů, která je povinna jej nadále uchovávat a to na dobu 10 let.¹⁵⁸

Pro odvolací kárné řízení stanoví NŘ v § 50 odst. 4 podmínky neslučitelnosti funkcí u členů odvolacího kárného senátu. Nelze ustanovit do funkce odvolacího senátu člena, který se věci zabýval v nižší instanci. Neproběhlo-li první jednání, lze namítat účastníky řízení podjatost členů, a to z důvodu jejich poměru k věci, účastníkům nebo jejich zástupcům. K rozhodování o námitce podjatosti je pověřen předseda odvolacího kárného senátu. Směřuje-li námitka proti jeho osobě, je rozhodováním pověřen prezident, případně viceprezident Komory.¹⁵⁹

Proti vydanému rozhodnutí odvolacího kárného senátu je dále možné podat žalobu dle § 65 a následujících s.ř.s. ke správnímu soudu, kterým bude Městský soud v Praze, který věc posoudí a v případě důvodnosti žaloby o ní rozhodne.¹⁶⁰

5.4.6. Zahlazení kárného postihu

NŘ obsahuje v § 50a fikci, kterou nastává po uplynutí potřebné lhůty zahlazení kárného postihu. Tato lhůta činí 5 let. V případě kárného opatření v podobě peněžité pokuty nastávají účinky zahlazení po úplném zaplacení všech dílčích částek. K zahlazení kárného postihu dochází bez dalšího, není tedy potřeba vydávat pro zahlazení jakékoliv další rozhodnutí. Účel zahlazení kárného postihu je zejména takový, že spáchá-li kárně obviněný stejný či obdobný skutek znovu, nezakládá po zahlazení takový skutek opětovnost, neboli recidivu, kterou by byly splněny podmínky kárného provinění ve smysl § 48 odst. 2 písm. a) a b) NŘ. V pozdějším

¹⁵⁸ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 185-187,

¹⁵⁹ BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0, str. 259-263,

¹⁶⁰ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2015, č. j. 5 A 302/2011-59,

kárném řízení je přihlíženo k zahlazení z úřední povinnosti. Na vydané rozhodnutí nemá zahlazení žádný vliv, není jím rušeno.¹⁶¹

¹⁶¹ KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4, str. 188-189,

6. Dohled v notářské samosprávě a opatření k nápravě de lege ferenda

Koncepce dohledu v notářské samosprávě je zajímavou problematikou. Zákonodárce tuto problematiku pojal komplexně vzhledem k úpravě několika druhů dohledu a zároveň několika druhů stupňů opatření, kterými je možné řešit zjištěná pochybení při kontrolách. Otázkou však zůstává, zda je nynější stav funkční, či zda by zde nebyl prostor pro změny.

Osobně se domnívám, že pro dosažení objektivitu vykonávaných kontrol lze jako problematické spatřovat velmi nízký počet notářů. Konkrétně v NKČR je k 1.12.2020 vedeno 437 notářů.¹⁶² Toto může činit problém, pokud je vylosována dohledová komise v rámci dohledu prováděného regionální komorou u notářů, kteří se znají. Při takových kontrolách může docházet k situacím, kdy se kontrolovaný a kontrolující notáři znají. Toto pak nelze považovat za zcela objektivní kontrolu, neboť vždy tam mohou hrát roli vzájemné sympatie, což může ovlivnit výstup z takové kontroly. Domnívám se však, že toto nelze řešit kauzálně, nýbrž však komplexní novou úpravou dohledu v notářské samosprávě. Takový dohled by de lege ferenda vykonávala samostatně působící dohledová komise, která by byla touto funkcí pověřena NKČR. Komise by nebyla sestavována z řad notářů, ale zaměstnanci NKČR, kteří by prováděli jednotlivé kontroly a v mezidobí vypracovávali plány kontrol, zpracovávali protokoly o kontrolách a v neposlední řadě by se tento speciální orgán zabýval stížnostmi, které by NKČR obdržela týkajících se činnosti jednotlivých notářských úřadů.

Pro svou diplomovou práci jsem vedla rozhovory s několika notáři. K mému překvapení se odpovědi vesměs shodovaly s mými domněnkami při zpracování tohoto tématu a to mezi notáři, kteří ve svém úřadě působí přes 25 let, ale i notáři mladými, kteří obsadili svůj úřad například před dvěma lety. Problémem také zůstává fakt, že vybraní notáři tvořící dohledovou komisi nejsou za tuto činnost nijak ohodnoceni. V důsledku čehož může často docházet k tomu, že dohledová komise kontrolu neprovede dostatečně pečlivě. Neobjektivita nynějšího způsobu kontrol nemusí být spatřována jen ve vzájemných sympatiích známých notářů, ale i opačná stránka věci může činit potíže. Někteří notáři mohou být na kontrolách přísnější než jiní. Vytvoření jednotné dohledové komise by tento problém odstranilo, neboť by tato byla tvořena nezávislými zaměstnanci, kteří by přistupovali vzhledem ke své nezúčastněnosti v notářské samosprávě ke všem stejným metrem.

V rámci Komorového dohledu by mohla být vytvořena komise striktně pod NKČR a každá regionální notářská komora by také měla svou dohledovou komisi. Ze strany notářské samosprávy

¹⁶² Seznam notářů v ČR. *NKCR.cz* [online]. [cit. 2020-12-13]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/seznam-notaru> ,

Ize však upozorovat alespoň snahu o objektivitu vytvořenými vzorovými protokoly o kontrole, které mají předem dáno, co musí být u notáře zkontrolováno, spolu s vydaným Usnesením prezidia NKČR ze dne 22.5.2019 č.P 6-6/2019.

Závěr

Cílem této práce bylo podat komplexní pohled na dohled v notářské samosprávě, popsat jeho druhy, průběh a také opatření, která lze uložit při zjištěných pochybeních. Zároveň bylo kladeno za cíl zamyšlení nad existujícími problémy stávající úpravy a jejich možným řešením. Ve snaze pojmout tuto práci celostně byl začátek práce věnován úpravě samosprávy ve správním právu, rozboru veřejnoprávních korporací a profesních komor. Následně se práce zabývala samotnou notářskou samosprávou, jejím vnitřním členěním a fungováním. Teoretická východiska pro tuto práci byla zkoumána ve třetí kapitole, kde byly popsány stěžejní pojmy jako dohled, správní dozor a kontrola, rozdíly mezi nimi, jejich zásady a druhy. Následně se již práce věnovala jednotlivým druhům dohledu v notářské samosprávě, jejich průběhu a dohledovým orgánům. Vzhledem ke komplexnosti práce v ní nebyla opomenuta opatření ukládaná v případě zjištěných porušení povinností v průběhu dohledu. Tato práce však neměla za cíl pouhý popis jednotlivých institutů, ale také poukázání na existující nedostatky a jejich možná řešení. Na základě mých rešerší a dostupných zdrojů po dobu psaní této diplomové práce jsem došla k následujícím závěrům.

Institut dohledu obecně považuji za jeden z klíčových prvků pro správné fungování jakéhokoliv komplexnějšího systému. K tomu, aby cokoliv mohlo fungovat, je potřeba kontroly, díky níž je možné ovlivňovat další vývoj a jeho zdokonalování. V případě větší organizace, jakou samospráva či profesní komory bezesporu jsou, je nezbytné vytvořit a vykonávat dohled, kterým je zjišťován jejich stav a na základě něhož jsou ukládána opatření. Smyslem dohledu je soulad mezi stavem zjištěným a stavem žádoucím. V literatuře jsou vedeny spory, zda lze považovat nápravná opatření za součást dohledu. Dle mého názoru je právě fáze nápravná neboli sankční neopomenutelnou součástí výkonu dohledu, neboť právě tato část je ve výsledku nejdůležitější a má největší vliv na další vývoj kontrolovaného subjektu. Fáze zjišťovací, která je zpravidla zakončena formalizovaným výstupem, kterým je například protokol o kontrole, předchází fázi nápravnou. Nápravná fáze, která má oproti fázi zjišťovací regulativní povahu, slouží zejména k podání podnětů vedoucích k nápravě či k uložení sankčních opatření.

Dohled v notářské samosprávě tvoří její nedílnou součást. Notářská samospráva je právě jedním z komplexních systémů, které by bez dohledu nemohly fungovat tak, jak fungují nyní, neboť je kladen důraz na jednotnost notářského stavu a jeho úrovně. Notářská samospráva sestává z Notářské komory České republiky a osmi regionálních komor, pod něž spadají členové jednotlivých komor dle sídla svých úřadů. Hierarchie uvnitř této samosprávy je důležitým aspektem pro výkon nejen zjišťovací fáze dohledu, ale i jeho sankční fáze, kterou je kárné řízení. Dohled lze v této rozlišit na více druhů. Prvním takovým druhem je dohled vykonávaný ze strany

státu, který provádí Ministerstvo spravedlnosti ČR prostřednictvím pověřených zaměstnanců Ministerstva spravedlnosti ČR. Tyto kontroly jsou uskutečňovány na základě plánovaných i ad hoc kontrol. Tento dohled je však omezen pouze na notářskou činnost. Nad notářem je také vykonáván dohled v rámci pozůstalostního řízení, ve kterém notář vystupuje jako soudní komisař, a proto je tento zajišťován místně příslušným okresním soudem.

Nejvýznamnějším druhem dohledu shledávám v rámci notářské samosprávy dohled profesní, přičemž jej lze rozdělit na dohled vykonávaný NKČR a na dohled vykonávaný regionálními komorami. NK ČR vykonává dohled nad regionálními komorami a také nad samotnými notáři. Dohledová činnost nad notáři je vykonávána prostřednictvím dohledové komise a jejím cílem je zejména prevence a předcházení nedostatkům. Mezi druhy dohledu v notářské samosprávě hodnotím tento jako nejpřínosnější pro samotný notářský stav, neboť jsou to právě rozbory a poznatky z těchto kontrol, na základě kterých jsou poté vydávána nová usnesení Prezidia NK ČR, která se snaží o sjednocení jednotlivých notářských úřadů napříč republikou. Druhým nejvýznamnějším druhem profesního dohledu je ten, který vykonávají regionální komory prostřednictvím svých vlastních členů – notářů.

Tato práce se však zaměřila i na fázi sankční v rámci dohledové činnosti. V případě zjištění drobných nedostatků je dohledový orgán oprávněn k udělení výtky. Výtku hodnotím jako velmi přínosný nástroj, neboť může posloužit notáři jako zpětná vazba k jeho práci vzhledem k tomu, že slouží výhradně k jeho účelům a k účelům dané komory. Nedochozí k zahájení žádného řízení, které by mohlo poškodit dobré jméno notářského úřadu, ale zároveň tvoří dohledové komisi způsob, kterým je oprávněna upozornit notáře na zjištěné nedostatky. Pomyslně ji tedy lze zařadit do fáze sankční, ale spíše než sankční charakter, má charakter preventivní. Do fáze sankční bezesporu řadíme kárné řízení, které je zahájeno na návrh v případě zjištění závažných či opětovných pochybení. Tato pochybení nejsou zákonodárcem definována, což však dotváří bohatá judikatura Nejvyššího správního soudu. Kárné řízení upravuje zákon o notářích a jejich činnosti a vnitřní předpis Kárný řád. Je to řízení návrhové, které se zahajuje na základě podané kárné žaloby kárným žalobcem. V rámci tohoto řízení mohou být meritorním rozhodnutím v případě prokázání kárného provinění uložena kárná opatření, o čemž rozhoduje tříčlenný kárný senát. Proti rozhodnutí kárného senátu se lze odvolat. Institut kárného řízení lze hodnotit jako velmi stabilní i ve světle probíhajících změn v rámci samotné první fáze dohledu. Domnívám se, že v právní úpravě kárného řízení není co vytknout a lze ji hodnotit jako vyhovující.

Cílem této práce bylo také upozornit na nedostatky stávající úpravy dohledu a nabídnout jejich možná řešení. O nastínění podoby dohledu de lege ferenda jsem se snažila v kapitole 6. Největším problémem spatřuji zejména v jisté míře neobjektivnosti, která chťe nechťe v této malé

profesní komoře panuje. Domnívám se, že tento problém se nemusí zcela projevat při dohledu, který je vykonáván dohledovou komisí NKČR, neboť ji vykonávají notáři působící v jiném kraji než notář, u kterého dohledovou činnost provádí. Velkým problémem však mohou v tomto případě být regionální komory. Notáři provádějí kontroly u notářů ve svém regionu. Přičemž s ohledem na nízký počet notářských úřadů toto může mít za následek subjektivní hodnocení při vypracovávání protokolu o kontrole, což přispívá k absenci právní jistoty kontrolovaných notářů.

Dalším palčivým nedostatkem je fakt, že dohled v rámci regionálních komor je vykonáván vybranými notáři bezplatně a bez náhrad za ušlé zisky, kterých by mohli dosáhnout ve svém úřadu po dobu výkonu kontroly. Tento aspekt může přispívat k tomu, že kontrola nemusí být z tohoto důvodu dostatečně pečlivě provedená a výsledky z ní pak nelze považovat za dostatečný podnět pro komoru k dalším úpravám a hodnocení.

Možným řešením by mohly být nezávislé dohledové komise tvořené zaměstnanci působícími pod jednotlivými komorami či jednotně přímo pod NK ČR. Tento orgán by vykonával kontroly zcela nezávisle na vzájemných sympatiích s notáři a jejich zaměstnanci, byl by pověřen k tvorbě plánů kontrol, zpracováním protokolů z kontrol a agendou stížností, jakožto podnětů k dalšímu šetření. K zamyšlení také stojí zavedení častějších ad hoc kontrol, které jsou v nynější podobě spíše opomíjeny a realizovány pouze na základě stížností či podnětů.

Úplným závěrem bych ráda dodala, že dohled je velmi významným, leč často opomíjeným institutem, kterým lze notářský stav posunout na mnohem lepší úroveň postupným zvyšováním nároků při prováděné dohledové činnosti a také sloužící ke sjednocení pohledu společnosti na notáře. Zanedbání tohoto institutu může vést ke snížení úrovně notářské samosprávy, standard jednotlivých úřadů nemusí být srovnatelný, ba dokonce by mohl vykazovat propastné rozdíly, což by mohlo mít negativní dopad na profesi notářů a vést k úpadku důvěry v notářskou činnost. Zákonodárce na tuto problematiku nezanevřel a v rámci vnitřních předpisů této samosprávy jsou neustále přijímána nová usnesení Prezidia NKČR, která podstatným způsobem sjednocují průběh dohledové činnosti. Vzhledem k významnosti dohledu, která je často opomíjena, bych považovala za žádoucí snahu o komplexnější a objektivnější úpravu tohoto institutu.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BALÍK, Stanislav. *Dějiny notářství v českých zemích*. V Praze: Notářská komora České republiky ve spolupráci s Národní galerií, 2014. ISBN 978-80-260-5768-0.

BERAN, Karel. *Právnícké osoby veřejného práva: veřejnoprávní subjektivita, veřejnoprávní korporace, veřejný ústav, právní povaha univerzity, právní povaha církví*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-598-2.

BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0.

HÁCHA, Emil. [Dozor]. In WEYR, František. *Slovník veřejného práva československého*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. ISBN 80-902752-4-9.

HENDRYCH, Dušan. *Právníký slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

HUŠEK, Jan. *Občiansky súdny poriadok a notársky poriadok*. Bratislava: Omega, 1992. Právo (Omega). ISBN 80-85311-06-2.

FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty : ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011. ISBN 978-80-904083-8-8.

KOPECKÝ, Martin. *Správní právo: obecná část*. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy právnícké učebnice. ISBN 978-80-7400-727-9.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. [1. vyd.]. Praha: Linde, 2007. ISBN 978-80-7201-665-5.

KOUDELKA, Z. *Právní předpisy samosprávy*. 2., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 2008, ISBN 978-80-7201-690-7.

KOVÁCS, Karol. *Notársky poriadok*. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-575-0. s 343-350.

KOŽIAK, Jaromír. *Notářský řád: praktický komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-283-4.

- LOCKE, J. *Druhé pojednání o vládě*. Praha: Nakladatelství svoboda, 1992, ISBN 80-205-0222-X.
- MONTESQUIEU, CH. *O duchu zákonů*. Reprint původního vydání z roku 1947. Dobrá voda: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2003, ISBN 9788072984053.
- PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář*. 2., dopl. a podstatně rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. *Zákony s poznámkami (Linde)*. ISBN 80-7201-391-2.
- POŠVÁŘ, Jaroslav. *Obecné pojmy správního práva*. Brno: Československý akademický spolek Právnick, 1946.
- PRAŽÁK, Jiří. *Rakouské právo veřejné*. Praha, 1905.
- PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. 8., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 3.). Brno: Doplněk, 2012. ISBN 978-80-7239-281-0.
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Notářství*. Zlín: Živa, 1994. ISBN 80-901745-1-5.
- SCHELLEOVÁ, Ilona. *Organizace soudnictví, notářství a advokacie: vysokoškolská právní učebnice*. Praha: Linde, 1997. ISBN 80-7201-051-4.
- SLÁDEČEK, V. *Obecné správní právo*. 4., aktualiz. a upr. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2019, ISBN 978-80-7598-564-4.
- VALOVÁ, Katarína a kol. *Notársky poriadok*. Komentár. Bratislava. C.H.Beck, 2016. ISBN 978-80-89603-44-2. s 768-779.
- WINTR, Jan. *Principy českého ústavního práva*. 4. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. *Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk)*. ISBN 978-80-7380-730-6.
- WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-299-8.
- ZÁŘECKÝ, Pavel. *XIV. Samospráva*, IN: *Ústavní právo a státověda, I. Díl Obecná státověda*, Praha 2007, ISBN 978-80-7502-053-6.

2. Odborné články a příspěvky ve sbornících

BERAN, Karel. Veřejnoprávní korporace. IN DVOŘÁK, Jan a Alena WINTEROVÁ. *Pocta Jiřímu Švestkovi k 75. narozeninám*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-057-2.

KLEIN, Šimon. Perspektivy vývoje notářství v 21. století. *Ad Notam*. 2016, č. 3.

KOPECKÝ, Martin. Kontrolní protokol a jeho procesní význam. *Správní právo*. 2012, XLV(5-6).

KOUBA, Václav. Komise dohledu notářské komory České republiky. *Ad Notam*. 2003, č. 2.

KOUDELKA, Zdeněk. Normotvorba advokátní komory. *Bulletin advokacie*, 1995, č.2.

KOUDELKA, Zdeněk. *Zájmová samospráva a její předpisy*. Bulletin advokacie. 2001, č. 5.

MATES, Pavel. Státní dozor nad zájmovou samosprávou. *Právní rozhledy*. 2011, č. 24.

MRZENA, Erik. *Z rozhodování kárné komise*. *Ad Notam*. 2010, č. 2.

POMAHÁČ, Richard. Správní dozor a kontrolní řád. *Správní právo*. 2012, XLV(5-6).

PRÁŠKOVÁ, Helena. Princip nemo tenetur v kontrolním procesu. *Správní právo*. 2012, XLV(5-6).

SCHELLE, Karel, SCHELLEOVÁ, Ilona. Kapitola z dějin notářství. *Ad Notam*. 2003, č. 5.

SOVOVÁ, O. *Profesní komory a nucené členství*. *Zdravotnictví a právo*. 7/2003.

STAŠA, Josef. [Pojem a charakteristika]. In HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 9. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2016. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-624-1.

STAŠA, Josef. Požadavky teorie a praxe na právní úpravu správního dozoru. *Správní právo*. 2012, XLV(5-6).

SVOBODA, Petr. K právní povaze protokolu o kontrole a rozhodování o námitkách proti němu. *Správní právo*. 2012, XLV(5-6).

VOPÁLKA, Vladimír. Veřejná správa kontrolující. *Správní právo*. 2012, XLV(5-6).

WAWERKA, Karel. Koncepce dohledu Notářské komory ČR. *Ad Notam*. 2005, č. 3.

ŽIVANSKÝ, B. Komory obchodní a živnostenské. In *Slovník veřejného práva československého*. Sv. II, Brno: Polygrafia, 1938. str. 229. Podobně i SOVOVÁ, O. *Profesní komory a nucené členství*. *Zdravotnictví a právo*. 7/2003.

3. Seznam použitých právních předpisů

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 483/1991 Sb., zákon České národní rady o České televizi, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 254/2001 Sb. Zákon o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 323/92 Zb., o notárech a notářské činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

4. Seznam použité judikatury

Usnesení Ústavního soudu ze dne 25.11.1993 sp.zn. II. ÚS 75/93.

Nález Ústavního soudu ze dne 19.1.1994, sp. zn. Pl. ÚS 5/93.

Nález Ústavního soudu ze dne 3. 10. 2002, sp. zn. IV. ÚS 302/02.

Nález Ústavního Soudu ze dne 16.4.2003, sp. zn. I. ÚS 181/01.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4.5.2005, č.j. 1 As 21/2004-38.

Rozhodnutí Vrchního soudu ze dne 9.1.2007, sp.zn. Ds 4/2006.

Rozhodnutí Vrchního soudu ze dne 23.4.2007, sp.zn. Ds 26/2006.

Nález Ústavního soudu ze dne 14. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 40/06.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. IV. ÚS 1373/07-1.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 15.9.2009, č.j. 12 KSz 1/2008-97.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1.9.2010, č. j. 11 Kseo 1/2010-80.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 5. 2010, č. j. 10 Ca 296/2008 – 45.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10.11.2010, č.j. 15 Kse 1/2010-54.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21.1.2011, č. j. 10 Ca 308/2008-100.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2011, č. j. 14 Kse 6/2010-182.

Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2011, sp. zn. 5 Ao 1/2011-22.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 4. 2011, č. j. 13 Kss 1/2014 – 121.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31.10.2011, č. j. 4 Ads 36/2011-93.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2012, č. j. 13 Kseo 1/2011-109.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2013, č. j. 14 Kse 5/2012-248.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2015, č. j. 4 As 173/2015-31.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2015, č. j. 5 A 302/2011-59.

5. Stavovské předpisy a vnitřní předpisy

Usnesení prezidia NK ČR z 18.prosince 2001 č.j. P 20/2001.

Usnesení prezidia Notářské komory ČR ze dne 30.3.1993, o nestrannosti a nezávislosti notáře.

Usnesení prezidia Notářské Komory ČR č. P 13-7/2009 ze dne 16.12.2009.

Usnesení prezidia Notářské Komory ČR č. P 6-6/2019 ze dne 22.5.2019.

Kancelářský řád, č.j. MSP- 219/2017-LO-SP/5.

Kárný řád, č.j. 226/2009-OD-ORG/2.

Organizační řád ve znění od 11.5.2017.

Volební řád orgánů notářské samosprávy, č. 1743/92-L.

Disciplinárny poriadok Notárskej komory Slovenskej republiky.

Organizačný poriadok Notárskej komory Slovenskej republiky.

6. Internetové zdroje

Ministerstvo spravedlnosti České republiky [online]. Informace o kontrolách notářských úřadů provedených v roce 2018. JUSTICE.CZ: ©2017 [cit. 15.7.2020]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/notari?clanek=informace-o-kontrolach-notarskych-uradu-provedenych-v-roce-2018>

Aktuální přehled členů dohledové komise k 20.9.2020 dostupné na <https://www.nkcr.cz/kontakty>

Seznam notářů v ČR. *NKCR.cz* [online]. [cit. 2020-12-13]. Dostupné z: <https://www.nkcr.cz/seznam-notaru> ,

Mezinárodní organizace notářů k 12.11.2020 dostupné na: <https://www.uinl.org/home> ,

Rada notářů Evropské Unie k 15.11.2020 dostupné na: <http://www.notaries-of-europe.eu> ,

Právní předpisy Notářské komory Slovenské republiky k 15.11.2020 dostupné na:

<https://www.notar.sk/Notarskakomora/Legislat%C3%ADva.aspx> ,

7. Seznam ostatních zdrojů

Osobní konzultace s JUDr. Zuzanou Procházkovou, notářkou s notářským úřadem pro Prahu 2 ze dne 14. srpna 2020.

Seznam zkratek

Ústava - Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

NŘ - Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

S.Ř.S. - Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

O.S.Ř. - Zákon č. 99/163 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

OZ / ObčZ. - Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

VodZ - Zákon č.254/2001 Sb. Zákon o vodách a o změně některých zákonu (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

ČTZ - Zákon č. 483/1991 Sb., zákon České národní rady o České televizi, ve znění pozdějších předpisů.

KŘ – Kárný řád Notářské Komory ČR

OŘ – Organizační řád Notářské Komory ČR

NKČR – Notářská komora České republiky

NSS – Nejvyšší správní soud

NP – Zákon č. 323/1992 Zb., o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok), v znení neskorších predpisov.

Dohled v notářské samosprávě

Abstrakt

Diplomová práce se věnuje tématu dohled v notářské samosprávě. Cílem této práce je zpracování komplexního přehledu dohledu, jeho druhů a průběhu v notářském stavu. Tento přehled zahrnuje i sankční fázi dohledu, ve které jsou zkoumány nápravná opatření při zjištěných pochybeních. Nadto si práce klade za cíl zkoumat funkčnost aktuální podoby dohledu, upozornit na její nedostatky a nastínit možná řešení. To vše na základě dostupné literatury, odborných článků, právních předpisů a zejména judikatury vyšších soudů.

Tato práce je členěna do šesti kapitol, které na sebe logicky navazují. Úvodní kapitola, která se věnuje institutu samosprávy, je zaměřena zejména na samosprávu profesní, veřejnoprávní korporace a profesní komory pro lepší ukotvení institutu dohledu v notářské samosprávě.

Druhá kapitola pojednává o notářské samosprávě, jejím vnitřním členění, způsobech vedení a fungování. Stručně je zde vylíčen vývoj notářského stavu. Tato kapitola slouží k pochopení hierarchie uvnitř této samosprávy, které je nezbytné pro zkoumání notářské dohledové činnosti.

Následující dvě kapitoly se zabývají dohledem. Nejprve jsou popsána obecná východiska dohledu, správního dozoru a kontroly, jsou zde zmapovány jejich rozdíly, fáze a zásady. Následně jsou tato aplikována v další kapitole, která se věnuje dohledu v notářské samosprávě. Tato kapitola se zaměřuje jednotlivé druhy dohledu v této samosprávě, jejich průběh, dohledové orgány a výtku.

Pátá kapitola je věnována sankční fázi dohledu, neboť pojednává o kárném řízení, jeho zásadách, průběhu, rozhodnutí a opravných prostředcích. Vyzdvížena jsou v této kapitole významná soudní rozhodnutí, která mnohdy dotváří celkovou podobu kárného řízení.

Poslední, tedy šestá kapitola práce poukazuje na zjištěné nedostatky a problematické aspekty dohledu v notářské samosprávě, na které práce reaguje úvahami *de lege ferenda*, ve kterých se snaží nastínit jejich možná řešení.

Závěr práce samotnou práci shrnuje, uvádí dílčí závěry, které byly v průběhu práce dosaženy, především upozorňuje na úvahy, které by mohly přispět k větší míře objektivitě dohledové činnosti v notářské samosprávě.

Klíčová slova:

Dohled, notářská samospráva, kárné řízení

Supervision in notarial self-government

Abstract

The diploma thesis deals with the topic of supervision in notary self-government. The aim of this work is to develop a comprehensive overview of supervision, its types and course in the notarial state. This overview also includes the sanction phase of supervision, in which corrective measures for identified errors are examined. In addition, the work aims to examine the functionality of the current form of supervision, draw attention to its shortcomings and outline possible solutions. All this on the basis of available literature, professional articles, legal regulations and especially the case law of higher courts.

This work is divided into six chapters, which logically follow each other. The introductory chapter, which deals with the institute of self-government, is focused mainly on the self-government of professional, public corporations and professional chambers for a better anchoring of the institute of supervision in notarial self-government.

The second chapter deals with the notary self-government, its internal division, methods of management and functioning. The development of the notarial state is briefly described here. This chapter serves to understand the hierarchy within this self-government, which is necessary for the examination of notarial supervision activities.

The next two chapters deal with supervision. First, the general principles of supervision, administrative supervision and control are described, and their differences, phases and principles are mapped. Subsequently, these are applied in the next chapter, which deals with supervision in the notary self-government. This chapter focuses on individual types of supervision in this self-government, their course, supervisory bodies and reproach.

The fifth chapter is devoted to the sanction phase of supervision, as it deals with disciplinary proceedings, its principles, course, decisions and remedies. In this chapter, important court decisions are highlighted, which often complete the overall form of disciplinary proceedings.

The last, ie the sixth chapter of the thesis points out the identified shortcomings and problematic aspects of supervision in the notary self-government, to which the thesis responds with *de lege ferenda* considerations, in which it tries to outline their possible solutions.

The conclusion of the thesis summarizes the work itself, presents partial conclusions that were reached during the work, especially draws attention to considerations that could contribute to a greater degree of objectivity of supervisory activities in the notary self-government.

Key Words: supervision, notarial self-government, disciplinary proceedings